

БЪЛГАРСКИ АРТИСТЪ

ОРГАНЪ на СЪЮЗА на АРТИСТИТЕ
на
БЪЛГАРИЯ



Год. III

Брой 4

Книгоиздателство и учебни помагала

Хр. Г. Дановъ -- Пловдивъ

Клонъ въ София — Булевардъ Царь Освободителъ № 6

Доставя по поръчка на училища и частни лица най-бързо, най-точно и по оригиналнитѣ имъ цени

Всѣкакви книги отъ иностранната литература

Даватъ се подробности при поискване.

ОТЪ КНИГОИЗДАТЕЛСТВОТО

МОДЕРЕНЪ ФРИЗЬОРСКИ САЛОНЪ

АНАНИ

Телефонъ 3077.

СОФИЯ,

ул. „Сердика“ 3

Снабденъ съ
най-вещъ и
подбранъ



ДАМСКИ
и МЪЖКИ
персоналъ

ДАМСКИ ОТДЪЛЪ

фризиране, водно ондулиране, масажирание, фрикции, маникюръ, подстригване дамски коси, изработка на коси, лимби, кокове, сплитки, перуки за улица, театрални перуки, трансформации и др.

СПЕЦИАЛЕНЪ ОТДЪЛЪ за РАЗХУБАВАВАНЕ

боядисване косата съ парижката **L'ORÉAL**
безвредна растителна боя за коса

Всички видове ръчни, електрически и парни масажи, фрикции, подправка веждитѣ, гримиране педикюръ, ръзване мазоли и пр.

ЕЛЕКТРИЧЕСКО КЪДРЕНЕ

съ най-усъвършенствувания електрически апаратъ „REALISTIC“ — Mayer, който единственъ дава

естествено едри вълни, а не дреб- 6-месечна трайностъ
ни къдри

не изгаря и не поврежда косата, а най-новото е, че навиването на косата при къдренето става по сжщия начинъ, както и съ маша, т. е. косата се навива отъ краищата къмъ корена, и че отъ накъдрената коса на апарата Майеръ всѣка дама може по желание да си прави най-разнообразни фризури.

МЪЖКИ ОТДЪЛЪ

бръснене, стрижене, подстригване детски коси, фрикции, масажи, маникюръ, педикюръ и пр.

Продажба на български и европейски парфюмерии и вснчки фризьорски принадлежности.

БЪЛГАРСКИ АРТИСТЪ

Год. III Бр. 4
29 Декември 1928 год.
Цена 5 лева

ОРГАНЪ НА СЪЮЗА НА АРТИСТИТЪ
МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ

РЕДАКТОРЪ
ГЕОРГИ КОСТОВЪ

ORGANE OFFICIEL DE
L'UNION DES ARTISTES
EN BULGARIE

BULGARSKI ARTIST

PL. SLAWEIKOW, 8 — SOFIA.

ORGAN DES VERBAND
DER SCHAUSPIELER
BULCARIENS



Фридрихъ Шилеръ
(1759---1805)



9 януарий

1929 год.

День на театъра

Въ изграждането на народната култура значителенъ дѣлъ има и театърътъ. Започналъ своя животъ преди седемдесетъ години, като важенъ факторъ на национална пробуда и просвѣта, постепенно се издига до mogelijkо сръдство за художествено възпитание на народа и приобщаването му къмъ въпроситѣ на живота. Така той е изпълнявалъ своята висша културна роля въ миналото, за да се види днесъ затрудненъ като художествено-идеенъ ръководителъ на обществото.

Въпрѣки това артистътъ съ всеотдайна самоотверженостъ е оставалъ несмѣнно на своя постъ, като борецъ за по-висока култура. Никакви несгоди и неблагоприятни условия не сж го отчайвали въ усилията му да служи чрезъ своето творчество народу.

На 9 януарий се празнува за втори пжтъ въ България — День на театъра. Този день е отреденъ не за почивка и забави, а за енергична проява на съюзно съзнание и любовъ и преданностъ къмъ театралното дѣло.

Трудното дѣло на артиста, трѣбва да намѣри пълната морална и материална подкрепа на държава, общини, читалища и постоянни окръжни комисии, — трѣбва да намѣри подкрепата на цѣлото общество.

Налага се изоставянето на досегашната система на случайно и недостатъчно подпомагане на театритѣ и даване всестранна подкрепа!

Въ името на народната култура и правилното развитие на театралното дѣло у насъ, крайно време е да се осществятъ следнитѣ наши искания:

1. Създаване на бюджетни общински театри въ Пловдивъ, Русе, Варна, Сливенъ—Бургасъ, Плѣвенъ—Търново, Видинъ—Ломъ—Вратца.

2. Да се предвиди по бюджета на Министерството на нар. просвѣщение за 1929/30 финансова година помощъ за горнитѣ театри най-малко два милиона лева.

3. Да се създаде законоположение, което да покровителствува само професионалнитѣ театри и артисти.

4. По законодателенъ редъ да се признаятъ прослуженитѣ години на артиститѣ отъ професионалнитѣ театри и следъ внасянето на следуемитѣ се удръжки, да могатъ да бждатъ пенсионирани, както държавнитѣ и общински чиновници.

5. Освобождаване отъ акцизъ и гербовъ налогъ входнитѣ билети само на професионалнитѣ театри.

6. Разрешаване на професионалнитѣ артисти 75% намаление по Б. Д. Ж. на групи и по единично, както учителитѣ, офицеритѣ и др.

7. Отпускане субсидия на Кооперативния театъръ (оперета), като поощрение на едно трудно дѣло създадено благодарение огромнитѣ усилия на артиститѣ.

8. а) Минималната заплата въ Държавния театъръ (драма и опера) за сътрудници, хористи, балетъ и др. персоналъ да се повиши на 3000 лв. месечно, а за артиститѣ, солисти балетъ и за музикантитѣ минимална 5000 лв.—за да се даде възможностъ за задоволяване на най-насжщнитѣ нужди.

б) Да се създаде артистически съветъ съ участието на представители на артисти, музиканти и отъ др. категории.

в) Прекратяване на съществуващата гастролна система въ Народната опера.

г) Назначенията да ставатъ по установения отъ правилника редъ—чрезъ обявяване конкурсъ, както за артисти, така и за другитѣ специални служби.

Въ името на горнитѣ и др. искания всички артисти трѣбва да се сплотятъ около своята организация за извоюванетоъ имъ.

Отъ Управителниятъ комитетъ





Д-ръ Люб. Владкичъ

Шилеръ и театъра



Предъ сегашниятъ театъръ на Ваймаръ се издига голѣмъ паметникъ: на високъ гранитенъ пиедесталъ стоятъ бронзовитѣ фигури на Гьоте и Шилеръ. Прави, единъ до другъ, малко по-голѣми отъ естествена величина — тѣ сж въ парадно облѣкло: свѣтскиятъ Гьоте, министъръ на херцогството, е въ жакетъ и дълги чорапи съ пантофи; той държи заедно съ събрата си, лавровъ вѣнецъ—символъ на поезия и слава. Шилеръ, три години преди смъртта си получилъ грамота за причисление къмъ класата на благородниците, е сжщо въ официални дрехи, но дългия му сюртукъ, романтичната „Шилерова яка“ и загледания въ небето погледъ — даватъ впечатлението, че стоимъ предъ безсмъртното лице на върховенъ трибунъ, говорящъ на цѣлата земя за свобода и човѣчностъ.

Седнахъ на скамейката и съзерцавахъ паметника, който се издигаше върху фона на театралната сграда. Току що се върнахъ отъ къщата на Шилера, превърнатата сега въ музей, гдето видѣхъ работната маса на поета съ неговитѣ пера, мастилница, книги и единъ стариненъ глобусъ, който му е напомнялъ за мистичната астрология на Валенщайнъ; току що бѣхъ съзерцавалъ бедния дървенъ креватъ, на който поета е издъхналъ въ разцвѣта на своитѣ творчески сили — и сега го виждахъ възкръсналъ въ бронзъ, вдъхновено загледалъ далечни видения, като пророкъ застаналъ предъ своята трибуна — театъра.

Тази сграда не е сжщата, въ която Шилеръ е режисиралъ премиеритѣ на драмитѣ си, но тя е построена на сжщото мѣсто, почти въ сжщия стилъ. И мечтателтъ, следъ като е гледалъ нѣкоя пиеса на Шилера, би седналъ на тази скамейка и, съзерцавайки силуетитѣ на излизащата отъ театъра публика, ще извика въ душата си една сжщо такава пролѣнна вечеръ, когато неговитѣ прадеди сж чакали при изхода да излѣзе бледния Шилеръ, за да му хвърлятъ цвѣта и да му извикатъ „Осанна!“ като на полубогъ. А той скромень е миналъ между тълпата, спрѣлъ се е, може би, точно на това мѣсто, гдето стои сега бронзовата му статуя, безъ мисль да му мине, че следъ вѣкове, мечтатели отъ всички краища на свѣта ще идватъ тукъ на поклонение предъ неговата сѣнка...

Роденъ драматургъ, Шилеръ е напусналъ тихата Иена и се преселилъ въ Ваймаръ, за да бжде „по-близо до Гьоте и до театъра“. Той е схващалъ голѣмото значение на живата сцена за писателя на драми и въ разговоръ съ свои близки признавалъ, че непосредствения контактъ съ театъра импулсира творчеството му, усъвършенствува художественитѣ му сръдства. Когато гледалъ нѣкоя пиеса, все по-ясно му ставало какъ и по какъвъ начинъ драматизмътъ трѣбва да мине презъ окото и ухото на зрителя, за да проникне до душата му, да затрогне сърдцето му и духътъ. „Следъ всѣко представление, казвалъ той, азъ добивамъ нови идеи, уча се да избѣгвамъ грѣшки и да прониквамъ въ главнитѣ драматични моменти. И вървамъ почти, че вече знамъ какво изисква драматическото изкуство“.

Върпки своя гений и обширната си начетеностъ, Шилеръ не е преставалъ да работи надъ своето усъвършенствуване. Като подготовка къмъ „Мария Стюартъ“ той наново проучилъ шотландската история; превеждалъ Еврипида, за да проникне въ начина, по който древния майсторъ е разработвалъ материала; углубявалъ се надъ

Лесинга; и ревностно чель Расинъ, зарадъ прекрасната простота на формата му... Тихитѣ нощи не били достатъчни на Шилера; за да приключи последното действие и да закржгли пиесата си, той напусналъ града и се пренесълъ съ ржкописитѣ си въ малкия замъкъ Етерсбургъ, заглъхналъ всрѣдъ пустинния лесъ, на два часа пжтъ отъ Ваймаръ. И тукъ, въ пълно осамотение, той е извикалъ къмъ вѣченъ животъ чрезъ изкуството сѣнката на трагичната кралица.

Шилеръ самъ е режисиралъ пиеситѣ си. Когато Гьоте получилъ ржкописа на Валенщайнъ и насрочилъ репетицитѣ, Шилеръ взима семейството си отъ Иена и се преселва за нѣколко седмици въ Ваймаръ. Тогава Гьоте е билъ, казано на днешенъ езикъ, директоръ на Ваймарския театъръ, макаръ сжщевременно и пръвъ министъръ на херцогството. Съ идването на Шилера, който се преселва за винаги въ Ваймаръ, почва създаването на художествения класически театъръ, когото двамата великани на изкуството издигнаха до олимпийска висота. Гьоте се е занимавалъ предимно съ постановката, въобще съ естетическата страна на работата, Шилеръ е участвувалъ въ разучването на ролитѣ, помагалъ е на артиститѣ да вникнатъ въ характеритѣ и да ги предадатъ по-естествени, по-живи. Самъ той не е билъ добъръ рецитаторъ, а неговата кокалеста, малко прегърбена фигура, лишена отъ гъвкавостъ и еlegantностъ — не е могла да даде пластични движения. Върпки това, при репетицитѣ, Шилеръ често е спиралъ артиститѣ, за да имъ рецитира нѣкой пасажъ, дори да имъ изиграе даденъ моментъ. Дори при генералнитѣ репетиции режесурата му не е спирала. „Той не може — разказва единъ очевидецъ — дълго да издържи да гледа отъ ложата си като спокоенъ зритель. Бледитѣ му бузи често руменѣха отъ вълнение и той слизаше между актъритѣ и сегизътогизъ дружески правѣше по нѣкоя бележка“. Но артиститѣ сж боготворѣли Шилера и охотно сж приемали режесурата му, ржководена отъ гениално проникновение, което тѣ трѣбвало да възпроизвеждатъ въ пластични форми.

Считкитѣ повечето пжти сж ставали въ дома на Гьоте или на Шилеръ. По този случай сж водени разговори върху изкуството, повечето отъ които, уви! сж изгубени за поколѣннията. Двамата поети сж биле въ дружески отношения съ артиститѣ и обикновено следъ премиеритѣ, поканвали сж актъритѣ и актриситѣ на интименъ банкетъ, гдето приятелски сж пѣли, разговаряли, импровизирали ту сериозни откъслечи, ту духовитости и шеги.

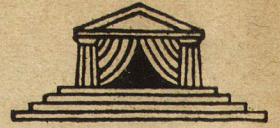
Такъвъ е билъ театърътъ презъ онази велика епоха: — между Олимпъ и всѣкидневния животъ.

Всички групови настоятелства трѣбва да взематъ мѣрки за блѣскавото провеждане нашата акция на 9 януарий.

Праздницитѣ за насъ трѣбва да бждатъ дни за най-енергична дейностъ.



Театърътъ и животътъ



Колкото повече се разраства духовната криза въ наши дни съ всички свои крайности и отрицателни прояви, толкова повече изпъква несмѣнното значение на всички културни ценности и учреждения, които въковетъ сж създали и които мжтниятъ порой на безвременото не е въ състояние да отвлече въ морето на забравата. Задълбочаването на духовната криза, която издига на преденъ планъ лекомислието, мимолѣтната наслада, липсата на идеитъ за бждащето, безидейността, нравствената неустойчивост, бруталната природа у човѣка именно прави повече ярки наложителни и неизбѣжни устоитъ на здравата културност. Единъ отъ тѣзи устои е театърътъ.

Не само защото той е нѣщо съвсемъ сложно, като съставностъ отъ три елемента — драматическа творба, сценическо въплочение и публика, — но и защото е най-живото, най-динамичното и най-силното нѣщо въ културната действителностъ.

Преди всичко, театърътъ е най-близъкъ до непосредствения животъ, живѣнъ отъ всички ни. Илюзивността на сценическото изпълнение завладява зрителя до такава степенъ, че той наистина се смѣта съпричастенъ въ една житейска драма, когато се разиграва предъ очитъ му. Сбито, стѣгнато, дадено въ своитъ най-важни моменти, при това, осмислено отъ своеобразната логика на една естетическа действителностъ, драматическото действие носи всички признаци на една богата и внушителна динамичностъ, която възбужда активната природа у зрителя и оставя дълбоки, незаличими следи у него.

Театърътъ никога не е изгубвалъ своето очарование за публиката. Той приковава вниманието и спира дѣха, възпламенява мисълта, издига човѣка до въпроситъ на битието и мисълта повече отъ всѣка друга художествена дейностъ. Не напразно театърътъ така дълбоко е свързанъ въ своитъ първооснови съ мистичността на битието, съ религиозния култъ. Той и днесъ е окръженъ съ атмосферата на таинственостъ, и до днесъ върху му лежи печатътъ на магията, съ която той привлича младитъ зрители предъ рампата.

Публиката не участвува пасивно, само като „зрителка“ въ единъ спектакълъ. Напротивъ, нейната чувствителностъ е тънко възбудена, тя изпитва подемъ на чувствата и борческото, драматическото начало у човѣка въ такава степенъ, въ каквато никога въ живота не би могла

да изпита. Публиката въ театъра е една колективностъ, която въ много отношения и прилича и се отличава отъ тълпата, събрана на улицата. Преди всичко, тя е по-дисциплинирана, по-задълбочена, по-издигната. Самиятъ характеръ на източника, който я възбужда я прави такъвъ. — Нѣкога театърътъ, па и днесъ, удовлетворявалъ нравствено зрителя, като му давалъ възможностъ да води живота на друга срѣда, която въ действителностъ му била чужда и проникването въ която било само мечта за него. Днесъ, разбира се, театърътъ търси и създава публиката си и това утоление на недоволнитъ отъ срѣдата си зрители е почти изключено.

Ала театърътъ всѣкога е удовлетворявалъ критическата потребностъ на човѣка. Той не вълнува само въ момента на представлението. Възбудата отъ спектакла е дълбока и продължителна; зрительтъ живѣе съ виденото, проблемитъ движатъ мисълта му, раждатъ съмнения и препирни, будятъ неговото критическо отношение къмъ действителността. По този начинъ зрительтъ неусѣтно се подхвърля и на друго съ помощта на театъра. Разсъждавайки върху дадена пиеса, той не само развива критическата си способностъ, но промѣня своитъ интереси, своитъ чувства, своитъ мисли, внася разнообразие и пѣстрота въ живота си, иначе, въ всѣкидневното еднообразенъ и беденъ, може би. Театърътъ е много по-богатъ съ въздействия и много повече помага на човѣка да се задълбочи въ собствения си животъ и въ живота изобщо.

По пжтя на тоза задълбочаване въ проблемитъ на живота зрительтъ зрѣе духовно, издига се като културна личностъ, особено въ волево отношение, тъй като театъра е врагъ на пасивността и извиква на животъ дремещата активностъ у човѣка. Театърътъ приучва човѣка да се слива въ едно чувство съ околната му маса хора, той приучва човѣка да чувствува колективно — поради което значението му като факторъ на социалната кудтура е огромно.

„Всѣки човѣкъ, които е изпиталъ духовното сливане съ могщата и силна тълпа, може да се почувствува по-силенъ и повече готовъ къмъ активна проява на своята личностъ“.

А въ това именно се и заключава неизмѣримото значение на театъра, когото не могатъ да съперничатъ други културни институти въ наше време.

А. Даванска

Актьоритъ на френската революция

Началото на революцията въ Франция е златенъ вѣкъ за френскитъ актьори. Галеници на двора, любимци на салонитъ, властители на мислитъ, всепакъ до 1789 г. тѣ живѣеха въ задния дворъ на обществото, т. е. извънъ него, извънъ закона. Право на гражданство имъ даде революцията. И какви чудесни перспективи се открили предъ тѣхъ. Свобода на предвижване, свобода въ избора на амплуа, на репертуаръ, никаква цензура и безкраенъ просторъ за творчество...

Актьоритъ ликували и славили новата революционна власт. Революционната власт сжщо ликувала; първиятъ

ходъ по отношение на актьоритъ надминалъ по успѣха си всички очаквания...

На революционното правителство сж нужни актьоритъ: тѣ иматъ отлична дикция, отлично поставенъ гласъ, изработена мимика, вѣренъ жестъ. Тѣ сж най-благодарнитъ проводници на резолюционнитъ идеи. Въ интереситъ на правителствата е да награждаватъ и милватъ тѣзи помощници, къмъ които били привикнали френцитъ, ревностни посетители на театритъ, френцитъ, които въ края на 18 вѣкъ възвели въ култъ театралното чародейство. И актьоритъ — по природата си впечатлителни, лесно увли-

чащи се, импулсивни — служат на революционното правителство поради страх или по съвест. Едни от излишък на чувства, други от излишък на уплах, трети по силата на гъвкавостта, еднакво плодосна във всички климати и под всички небеса...

На френската сцена царували тогава Талма, Монвель, Моле, от женитѣ: Конта, Ланжѣ, Жоли и Монтансе, лоша актриса, но затова пъкъ най-талантлива получателка на субсидии за своитѣ театрални представления, еднакво при новия режимѣ, както и при стария.

Монвель нѣколко години преди революцията избѣгалъ въ Швеция и тамъ, като лекторъ при шведския кралъ и устроителъ на представления на дворцовата сцена, заслужилъ дворянско звание. Въ родината си той се върналъ съ частичката „де“, съ която извънредно се гордѣлъ. Но вече въ началото на 1790 г. той изгорилъ дворянската си грамота, унищожилъ всички знакове на внимание, които получилъ отъ коронования си покровителъ, и на праздненството въ честь на Разума въ една отъ парижкитѣ църкви отправилъ предизвикателство къмъ Бога: „Ако има Богъ, нека тукатси ме поразити намѣсто, че предпочитамъ предъ него Истината и Разума“. Но, Богъ, изглежда, е ималъ тогава по-важни работи, той не го поразилъ... Монвель продължавалъ да усърдствува — излизалъ въ най-кресливитѣ, най-агитационни пиеси. Следъ 9-и Термидоръ той се боялъ отъ преследване отъ страна на победителитѣ и ревностно се кръстѣлъ всѣки пътъ преди излизане на сцената. Монвель треперѣлъ и въ онѣзи вечери, когато въ трагедията на Корнейлъ отлично изпълнявалъ ролята на милосърдни императоръ Августъ, даряващъ живота на осждения на смъртъ заговорникъ Цинь... Въ писма, въ дневницитѣ си, въ устни признания той горещо се каелъ за яacobинското си усърдие. И страхътъ отъ разплата парализирвалъ неговата речъ, жестове: той бавно умираше като актьоръ, и умрѣлъ...

Другъ голѣмъ актьоръ на епохата — Моле, недавнашенъ галеникъ на двора, душа на салонитѣ, изисканъ, елегантенъ, до революцията е игралъ само маркизи. Когато свикналъ да вика изъ все-гърло „долу!“, да крещи митингови монолози отъ сцената, той станалъ и по-малко придирчивъ въ избора на роли. Но когато поради неговото усърдие му дали и съответна награда — възложили му ролята на Маратъ въ пиесата на Ферю „Съвременнитѣ Катили“ (журналиститѣ) — на артиста не достигнала решителностъ да се възползува отъ това високо отличие. Видѣло му се противно чрезъ театралното чародейство да идеализира образа на Маратъ. И Моле „заболѣлъ“. „Заболяването“ му допринесло отсетне голѣма полза. То му послужило за оправдание... Следъ 9-и Термидоръ никой не му спомнилъ дружбата му съ яacobинцитѣ. Помнѣли само, че той не взелъ предложената му роля на Маратъ, и съжалявали, че е трѣбвало въ продължение на четири години да размѣня таланта си съ плоски жалки глупости.

Въ началото на революцията се играели още пиеси изъ стария класически репертуаръ — Корнейлъ, Расинъ, Молиеръ, отъ които цензурата зачертавала неотговарящитѣ на момента изрази, и титулитѣ на кралетѣ, принцоветѣ и маркизитѣ се замѣняли съ синоними: командуващи републиканскитѣ армии, генерали и комисари. А и тѣзи пиеси все по-рѣдко се появявали въ репертуара и се поставяли само за неприкосновения Талма — трънъ въ очитѣ на яacobинцитѣ, който било неудобно да се извади... За дружбата на този невѣнчанъ кралъ на Франция съ жирондиститѣ, за неговитѣ всѣкидневни срещи съ Кондорсе и Клаверъ (самоубили се, за да избѣгнатъ ешафота), за преписката му съ емигрантитѣ и за това, че криелъ у дома си падналитѣ въ немилостъ жирондисти — били отлично осведомени яacobинцитѣ. И макаръ Коло-

д-Ербуа да издигалъ гласъ, че е време „да се отсѣче главата (т. е. Талма) на националния театъръ, а другитѣ да изгниятъ въ турмитѣ“ — Талма не закачили.

А кой ли не се нагърбзаль доброволно съ ролята на цензоръ: самитѣ зрители, разни доносчици по служебно задължение и по призвание, журналисти и пр.

Започнали да пишатъ и поставятъ пиеси, отговарящи на „ритѣма на епохата“, и мнозина актьори. Напримѣръ, Дюгазонъ... При стария режимъ обсипанъ съ милости отъ двора, отличенъ комикъ, веселъ мистификаторъ... Той започва да пише отговарящи на духа на времето пиеси, които сж се играели въ Парижъ и на всички провинциални сцени. И въ тѣхъ главната роля, — и въ Парижъ и въ гастролнитѣ обиколки игралъ самъ Дюгазонъ и всѣкога съ партийния яacobински знакъ на илика.

Но и Дюгазонъ се спяналъ, и сжщо тѣй пакъ на Маратъ. За надсмѣшка надъ последния, Дюгазонъ билъ изключенъ отъ яacobинския клубъ, прекаралъ известно време въ затвора, но не изкупилъ съ това вината си. Яacobинцитѣ започнали да го гледатъ накриво, и Дюгазонъ страдалъ тежко отъ това. А следъ 9-и Термидоръ страданията му се увеличили. Всѣко негово излазане на сцената бивало посрѣщано съ освирквания и ругатни. Той се умопобъркалъ.

Актриситѣ не могли да прояватъ по-голѣма устойчивостъ отъ тѣхнитѣ другари. Тѣ започнали съ това, че надписътъ *gouge végétal* (растително червило) замѣнили съ *gouge national* (национално червило). Конта, любимката на Мария Антуанета, за да угоди на кралицата, която пожелала да я види въ нова роля не отъ нейното амплуа, въ два дни научила нѣколко стотинъ стихове не съ память — съ сърдце. Впрочемъ, Конта се застраховала навреме, като заживѣла съ бившия месаръ Лезандъръ, почитателъ и приятелъ на Дантонъ, когото той скоро предалъ... Ванхофъ, бившата жена на Талма, прелестната Мари Жоли, красавицата Ланжѣ, която въ днитѣ на революцията е намирала такива щедри поклонници, както и преди, и други актриси сж играели въ пиеситѣ, каквито сж се играли тогава въ театритѣ, участвували въ революционнитѣ праздненства въ своитѣ квартали, пѣли подъ дъждъ и вѣтъръ революционни химни, мѣкнѣли се полуразгопени въ шествията, изобразяващи богинитѣ на Свободата, Истината, Красотата, Правдата и други добродетели, каквито тѣ подъ страхъ на затворъ и смъртъ били принудени да изпълняватъ.

Но тѣзи ревностни усилия и проява на върноподанически чувства всепакъ не спасили най-виднитѣ артисти на „Националния театъръ“. Следъ доноса на нѣкойси безсъвестенъ зритель, възмутенъ отъ недопустимитѣ споредъ него думи на героя при премиерата на една пиеса, театърътъ билъ закритъ и цѣлата трупа арестувана. Не помогнало и застъпничеството на всесилния Талма. Пролегали въ затворитѣ: Моле, Монвель, Дюгазонъ, братята Байтистъ и др. и актриситѣ Конта, Ванхофъ, Ланжѣ (намѣрила и тамъ богатъ покровителъ) и Мари Жоли, пипнала тукъ бѣлодробна болестъ, която скоро я свлѣкла въ гроба.

Камбанниятъ звънъ надъ Парижъ на 9-и Термидоръ върна свободата на затворницитѣ и затворничкитѣ, които и между стѣнитѣ на турмитѣ живѣели съ театъра, тжгували за него и мечтаели за възраждането му.

Той наистина се възроди и въ подвига на неговото възраждане взели участие сжщитѣ онѣзи, които били волни или принудени, искрени или лукави помощници на предишната властъ, която се ползувала отъ тѣхнитѣ таланти и изкуство.



Театърътъ и младежътъ



Едно време, впрочемъ не много отдавна, когато бѣхме гимназисти, едно отъ най-любимитѣ ни нѣща бѣше театъръ.

За да гледаме нѣкоя пиеса, давана отъ прескочилъ и въ нашия провинциаленъ градъ пѣтющъ театъръ, ние бѣхме готови на всичко. Обикновено, избѣгвахме отъ къщи понеже не ни пускаха и въ театъръ, за да не бждемъ забелязани отъ дежурния учителъ се криехме нѣкъде между публиката или на сцената задъ декоритѣ или пѣкъ, най-често, — въ салона влизахме, когато се загасѣха лампитѣ, а презъ антрактитѣ изхвъркахме навнѣ презъ прозорцитѣ. Какви ли не лудории сме правили, само за да можемъ да присѣтствуваме на представлението!

Голѣма радостъ бѣше за насъ да се въртимъ около сцената и да помагаме при реденето на декоритѣ, а пѣкъ ако нѣкой успѣеше да излезе и като фигурантъ — това бѣше най-голѣмото щастие.

Когато пѣкъ се захващяхме ние да даваме нѣкоя пиеса въ гимназията, тогава навлизахме въ стихията си. Сами ще си построимъ сцена, ще направимъ завеса, декори, ще приспособимъ костюми; ще разучваме, ще правимъ репетиции, ще се „режисираме“ и какво ли не още! Колко молби сме изсипвали предъ директоръ и учители, за да ни се разреши да играемъ нѣкоя пиеска (впрочемъ, ние често се заемахме и съ много сериозни и трудни съвсемъ не по силитѣ ни пиеси), но рѣдко ни се разрешаваше това.

Спомнямъ си всичко това, като мисля за днешната младежъ. Тя вече не обича тѣй театъръ и малкото любовъ, която е запазена още бързо гасне. Гасне подъ влиянието на два фактора: отъ една страна — на киното, и отъ друга — поради неизползуването на театъръ въ училището като учебно и възпитателно сръдство и неподхранването отъ страна на родители и учители на любовъ къмъ театъръ въ младежътъ.

Това сж дветѣ главни причини. Третата е въ самия театъръ — въ отдалечаването му отъ задачитѣ си, отъ своето предназначение.

Днешната младежъ е завладѣна почти изцѣло отъ киното: тя лѣга и става съ мисли за този или онзи филмъ, за единъ или другъ артистъ или артистка кино-звезди. Въдействието, което киното упражнява върху днешната младежъ, е толкова голѣмо, че може да се проследи по много прояви въ нея, — прояви, за съжаление, предимно отрицателни.

Въ училището, трѣбва да признаемъ, младежътъ не намира отзвукъ и просторъ за своя романтизъмъ, ентузиазъмъ и готовность за жертви, за подвизи. То скована, убива тия възвишени пориви на младежътъ. Другаде тя сжщо не може да намѣри удовлетворение. Остава киното, и то действително изпълва цѣлия ѣ животъ. Въ него и въ разговори и мечти за него намира простори за проявление, ѣ романтизма на младежътъ и нейната готовность за подвизи и самоотречение и нейната нужда за знания, за новости, за усвършенствуване. Всичко това, обаче, сж скѣпи жертви: съ насочването на всичкитѣ тия прояви на младежката възраст, отъ които трѣбва да се изковатъ бждащитѣ характери и творци на живота, — съ насочването имъ въ единъ много погрѣшенъ пѣтъ: пѣтя на авантюрата, лекомислието и разпуснатостъта.

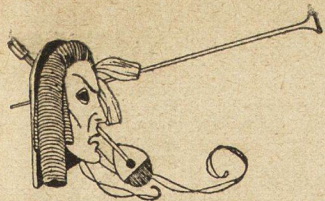
Азъ съвсемъ не искамъ да отричамъ силата и възможноститѣ на киното. Тѣ сж много голѣми, но затова и много опасни. Несравнимата по влияние сила на киното трѣбва да бжде насочена къмъ постигане на положителни ценности, да бжде използвана като сръдство за постигане на научни и обществени познания и естетично и нравствено възпитание. На тамъ трѣбва да бждатъ отправени и голѣмитѣ възможности на киното.

Но за голѣмо съжаление, както казахъ вече, това не е така, и силата на киното се използва въ обратната отрицателна посока. Още по-жалко, обаче е, че и училището и читалищата сж разкрили вратитѣ си не за научния, историческия или високо-художественъ филмъ съ възпитателно съдържание, а за филми съ лекомислено и развращаваще влияние, които гѣделичкатъ и възбуждатъ само низкото у човѣка. Поставятъ се на преденъ планъ материални интереси, като не се вижда, че тѣ се постигатъ съ много скѣпи жертви: погубването на младежътъ.

Въ столицата напр., безъ да говоримъ за провинцията и селото нѣма нито единъ младежки театъръ, а почти всѣка гимназия и прогимназия си иматъ свои кинематографи, които се конкуриратъ съ останалитѣ частни кинотеатри и не се различаватъ въ програмата си по нищо отъ тѣхъ. Всѣки день тия ученически кинематографи (съ достъпни цени!), наредъ съ многобройнитѣ частни театри се пълнятъ отъ невинни деца и младежи, като никой не държи смѣтка съ какви мисли и чувства тѣ ги напускатъ. При тия условия никой не мисли, разбира се, за театъръ. Кому е нуженъ той съ своята „закостенѣлость“ и липса на „динамика“, на „съвремененъ духъ“. За такова пагубно мнение спомага значително и самия театъръ (начело съ народния, който дава тонъ и на останалитѣ). Народниятъ театъръ се мѣчи да догонва киното и съ цель за печалби поставя разни нехудожествени пиеси, на които мѣстото е навсѣкъде другаде, но не и въ театъръ, който трѣбва да бжде храмъ за придобиване на художествена и нравствена култура.

Въ младежътъ трѣбва да се насажда и поддържа любовътъ къмъ театъръ. Трѣбва да се започне още отъ децата съ кукления театъръ, и да се създадѣтъ по-нататкъ специални театри за юноши. Всѣко училище трѣбва да си има не само своето кино, като спомагателно учебно сръдство, но и свои малѣкъ театъръ, който между другото ще служи и като най-добро сръдство за усвояване на правиленъ и хубавъ български езикъ. А за селата трѣбва да се организиратъ пѣтущи театри съ специаленъ репертуаръ.

Въ театърътъ младежътъ ще намѣри приложение на много отъ своитѣ пориви и сили, които сега се развиватъ подъ други вредни влияния. Разбира се не трѣбва да се преувеличава значението на театъръ въ сравнение съ другитѣ образователни фактори, но детския и младежки театъръ у насъ е съвсемъ изоставенъ, за него никой не се грижи и не мисли, а отъ него ще израстне любовътъ въобще къмъ театъръ и ще се създаде една подготвена публика, която ще цени истински театъръ и неговото значение.



Франц Шубертъ

(По случай 100 години отъ смъртта му)



Ако днес нѣмската музика отъ върховетъ на мировата слава хвърля на далече своитѣ свѣтли лъчи, Францъ Шубертъ сжщо има свой дѣлъ въ това гигантско дѣло на нѣмски гений. Но наредъ съ тази бавно порастнала и единствена музикална слава на Шуберта стои покъртителната, трогателната трагедия на неговия животъ, която безмилостно уби младия компонистъ въ разцвѣта на неговата младостъ, измъченъ отъ бедностъ, окованъ въ падинитѣ на живота. Животътъ на Шуберта изтекълъ въ бедностъ, е класически примѣръ за гения, билъ той поетъ, компонистъ или художникъ, който погива почти неизвестенъ въ скръбната горчивина на едно нещастно земно съществуване и едва после, твърде късно бива откритъ отъ вдъхновеното обожание на потомцитѣ

Францъ Шубертъ, синъ на учителъ, е роденъ на 31 януарий 1797 г. въ Лихтенталъ, предградие на Виена. Домътъ на родителитѣ му, подъ сѣнката на грижата и на нуждата изпълненъ съ рой деца, можеше да дирищастие само въ образованието и въ радоститѣ на духа; преди всичко музиката е вливала слънчеви лъчи въ тѣснотата на това бедно и измъчено съществуване. Защото бащата на Шуберта е билъ извънредно музикаленъ и така въ къщата на учителя почти ежедневно се слушала камерна музика. Тѣй младиятъ Шубертъ още въ бащиния домъ получилъ първото музикално възпитание. Скоро проличало необикновеното музикално дарование на младия Шубертъ, предвещаваще бждация гений. Не липсвали и превъзходни учители, напр. хоровия диригентъ Михаелъ Холуеръ, и по такъвъ начинъ въ техническо отношение у Шуберта била сложена здрава музикална основа. Още момче, Шубертъ е знаелъ да свири на цигулка, виола, органъ, пиано, а е билъ при това и добъръ пѣвецъ, тѣй че въ 1803 год. билъ приетъ за солистъ въ виенската императорска дворцова капела. Не било безъ значение и това, че съ тая длъжностъ било свързано безплатно учение въ градския колежъ и въ университетската гимназия, та младиятъ Шубертъ е могълъ да получи първокласно образование.

Шубертъ е вземалъ участие, като виолистъ, въ квартетнитѣ и оркестрови упражнения на колежа, където били предпочитани Хайднъ, Моцартъ и Бетховенъ, Тукъ въ колежа композиторскиятъ гений на Шуберта за пръвъ пѣтъ размахналъ крила. Външно всичко е било спѣвано отъ горчива бедностъ, защото му е липсвала хартия за ноти.

Въ 1811 год. влиятелниятъ тогава капелмайсторъ Салиери случайно видѣлъ една пѣсенъ на младия компонистъ, „Жалбата на Хаберъ“, и останалъ изненаданъ отъ дълбокото ѝ музикално съдържанне и се заелъ да осигури на Шуберта едно сериозно музикално образование. Най-напредъ младежътъ билъ повѣренъ на дворцовия органистъ Руцика да му преподава по теория. Но скоро органистътъ стигналъ края на своитѣ знания, и отсега до 1817 год. Салиери го ималъ за свой ученикъ

Макаръ че Салиери не позналъ особената склоностъ на Шубертовия гений къмъ пѣсенъта и го насочилъ къмъ оперното творчество, все пакъ уроцитѣ на този даровитъ капелмайсторъ не били безполезни.

На седемнадесетъ години Шубертъ компониралъ първата си опера — „Веселиятъ замъкъ на дявола“, чиито лаври, обаче, както и всичкитѣ му драматически опити, скоро увѣхнали. Въ сжщото време една литургия на младия Шубертъ била изпълнена съ голѣмъ успѣхъ въ Лихтенталската енорийска черква. Но въ всичко това още не се е проявявала истинската творческа сила на Шуберта. Въ 1813 год. промѣната на гласа го принудила да напустне хоровото пѣне и той решилъ да се върне при родителитѣ, въпрѣкъ всички несгоди и оскъдици, които го очаквали. Тукъ той напълно се отдаде на музиката. Въ 1815 год., осемнадесетъ годишенъ, Шубертъ развилъ такава дойностъ, непозната още въ цѣлата музикална история. Въ тая година той компониралъ шестъ театрални произведения, две литургии, една *Stabat mater*, една *Salve Regina*, кантата за рождения день на баща си, една симфония, четири сонати за пиано, единъ струненъ квартетъ и около 170 пѣсни, хорови пѣсни и др., между които голѣма частъ по съчинения на Гьоте. Още въ 1815 г. се затвърдила славата на Шуберта като творецъ на пѣсни, между които били и „Горски царъ“, „Вечерна пѣсенъ на странника“, „Рибарьтъ“, „Първа загуба“, „Морски покой“ и др. „Горския царъ“ билъ напечатанъ като ор. 1 въ 1821 г.; и за първи пѣтъ въвело въ музикалния свѣтъ името на Шуберта.

Презъ кжсиятъ си земенъ животъ Шубертъ непрекъснато е ималъ да се бори съ оскъдицата. Затова пѣкъ сждбата го дарила съ вѣрни приятели. Францъ фонъ Шоберъ освободилъ компониста отъ учителскитѣ му обязанности и го взелъ въ собствената къща; сетне поетитѣ Майрхоферъ, Грилпарцеръ, Баурнфелдъ, художниците Купелвизенъ, Морицъ фонъ Швиндъ и музикантитѣ Фоглъ, Францъ Лахнеръ; всички образували кржжеца Шубертиада, който се събиралъ всѣка седмица.

Макаръ че е билъ превъзходенъ пианистъ, Шубертъ се е въздържалъ отъ публично свирене. Единствениятъ му концертъ въ 1828 г. въ виенската консерватория билъ и първия знакъ за ранната смъртъ на Шуберта. Главоболието, отъ което той напразно дирѣлъ изцеление, все повече и повече се увеличавало, докато на 19 ноемврий 1828 год. смъртъта за винаги прекъснала земния пѣтъ на майстора.

Грилпарцеръ съчинилъ за паметника: „Музиката е погребала тукъ едно богато имущество, но още похубави надежди“.

Неуспѣлъ въ операта, далъ богата жътва въ инструменталната композиция, проявилъ се като необикновенъ класикъ и майсторъ на хармонията, Шубертъ остава все пакъ главно ненадминатъ творецъ на пѣсни.

Всѣки съюзенъ членъ трѣбва да се грижи за разпространението на съюзния органъ, като непрекъснато записва нови абонати.



Боянъ Дановски

Театъръ за човѣцитѣ



Малко наистина знаемъ за изкуствата у древни, загинали народи, и най-малко за театъра имъ. Но по всичко личи че народътъ тогава е вземалъ по-голъмо участие въ художествения животъ на времето, и изкуствата сж били не забава за избранници, а обща нужда, обща радостъ и обща мжка. Египтянитѣ не сж имали художествени галерии, както днесъ, а сж живѣли и умирали съ свойтѣ статуи, съ тѣхъ сж свързвали вѣрата си, надеждата си въ задробенъ животъ, стремжитѣ и скръбта си. Религия и изкуство, близко сродни, сж били не празнична забава, а тревога и сждба за всѣки човѣкъ. Цѣлъ народъ се е вълнувалъ: скулптура, музика, танци и химни сж били молитва на цѣлъ народъ къмъ боговетѣ. Изкуството е било мостъ къмъ вѣчността.

У древнитѣ гърци сжщо: пѣсни се съчиняватъ, за да се възпѣе бога, мраморъ се ломи, за да се въплоти бога, танци се вихрятъ, за да се чувствува бога. И съчетани тия изкуства, идва театърътъ. Началото е билъ обредъ, източникъ е била религията. И това е билъ всѣкидневенъ трепетъ на людитѣ. Тѣхниятъ малъкъ и разпокъсанъ земенъ животъ е ималъ свойтѣ дълбоки и вѣчни отзвуци: митоветѣ. Всѣки е живѣлъ съ тѣхъ, всѣки се е вълнувалъ съ тѣхъ, и всѣки е тичалъ въ театъра не да гледа и не да слуша, а да живѣе. Трагедитѣ на Есхила и Софокла не сж просто съчинения. Образитѣ тамъ сж грамадни и страхотни като самата сждба. Този който ги поднася на народа не може да е съчинителъ: той е пратеникъ на боговетѣ. Тѣзи които плачатъ и се смѣятъ и се гърчатъ и викатъ за болкитѣ и за радоститѣ на цѣло едно човѣчество не могатъ да бждатъ занаятчии: тѣ сж жреци. А цѣлото — театърътъ — не е нѣкакво чуждо и отдалечено мѣсто, кждето зрителитѣ отиватъ да прекаратъ нѣколко часа. Не. И преди представлението и следъ него връзката между публика и театъръ е непрекъсната, театърътъ е кжсъ отъ плътта на людския животъ. Той е като домъ и храмъ, кждето се изживѣватъ пороци и добродѣтели, кждето божественитѣ гнѣвъ поразява или слиза надъ душитѣ божествена благословия.

* * *

Оттогава театърътъ все повече се е отчуждавалъ отъ живота и ведно съ това, сждбоносно, е идвалъ и отчуждаването отъ човѣцитѣ. Днесъ тѣ отиватъ тамъ като чужденци, и сѣдатъ като чужденци и гледатъ и слушатъ като чужденци и понѣкога дори се вълнуватъ, но какъ? Отдалече, и съ една сдържаностъ която иска да каже: хубаво сж го измислили, но то не ме засѣга.

Много опити за възвръщане къмъ древния театъръ сж правени. Опититѣ да се приближи сцената къмъ публиката, да се премахне преградата, да слѣзатъ актьоритѣ между свойтѣ братя човѣци и тамъ — въ обща радостъ, въ обща болка, въ общъ трепетъ да творятъ. Но опититѣ сж пропадали или защото театърътъ е нѣмалъ ключъ за сърдцата, или защото самата публика уплашено се е дрѣпвала. Но все пакъ театърътъ може отново да стане светилище за човѣцитѣ. Поетъ и актьоръ могатъ да направятъ това чудо. Но, преди всичко, една страшна измама трѣбва да изчезне.

* * *

Измамата, това е затвърденото днесъ понятие за театъръ. Всичко се претегля съ пари. Който ги нѣма — нѣма достѣпъ до изкуството, нѣма право да участвува при откровенията на творчеството. Най-хубавото, най-духовното, най-човѣшкото театрално постижение е най-скжпо. Много често дори отъ посетителитѣ се изискватъ особени тържествени облѣкля.

По-жестоката подигравка едвали може да се измисли. Никой незнае що общо има изкуството създадено за всички, създадено да слиза като ангелски лѣхъ въ душитѣ и да утешава и да претворява и да възнася къмъ чудесата на духа — що общо има всичко това съ тия разграничения, съ тия външни условности, съ тая пуста тържественостъ.

Актьорътъ престава да бжде добриятъ магъ, който черпи съкровища изъ недрата на народната душа и съ щедра ржка ги сипе надъ свойтѣ братя. Отъ него настоятелно се иска да бжде чиновникъ, и нѣщо по-лошо — плащанъ клоунъ, той трѣбва да весели и трогва хората които сж платили, и свършено веднѣжъ представлението, той слиза въ живота и е сивъ и прашенъ и окаянъ като всички други. Отъ него искатъ да изиграе ролята си, сѣкашъ да ридашъ за дълбокитѣ мжки на човѣка може да бжде роля, у него никой не дири нито човѣкъ нито творецъ. И всѣки просекъ би могълъ да му хвърли въ лицето страшния упрѣкъ: кой си ти, човѣче, та се докосвашъ до най-съкровеното ни?

А би могло, съ много твърдостъ и съ много страдания и главно, съ много любовъ, да се постигне чудото, което не веднѣжъ ни е пращало велики предвестници. Би могло да се дойде до оня день въ който актьорътъ ще отговори на просека:

— Азъ, брате, съмъ пратенъ между васъ да ви разбирамъ и за утѣха на човѣцитѣ да раздавамъ себе си.

МАРКО КОСТУРКОВЪ

не се нуждае
отъ реклама

ПИАНА

КРЕМОНА,
Софля, Славянска 2.



За селския театър

Около идеята за образуване единъ пътуващ селски театър сж се водили, вървамъ, не веднъжъ разговори въ театралнитъ срѣди. За нея се писа даже и въ печата. Това говори, че тя е жива идея, единъ старъ театраленъ лозунгъ, реализуването на който става вече актуеленъ въпросъ. Време за дейностъ въ тая насока е всѣки день отъ сега нататкъ, стига само да се намѣрятъ съответнитъ ръководители, нужниятъ актьорски персоналъ и най-после, подходящъ репертуаръ.

— Но това е най-лесната работа—биха казали мнозина. Дайте само материални срѣдства.

Азъ, обаче, съмъ на по-друго мнение. Не мисля, че само паритъ сж, които липсватъ.

Ръководство, актьори и репертуаръ, повтарямъ, — това сж първитъ условия, за да се започне каквото и да било по реализирането на единъ театъръ за селата.

Когато се желае и настоява за театрализирането на оная грамадна маса отъ хора по селата, която почти не е виждала сносенъ театъръ, а е задоволявала до сега културнитъ си нужди съ прочитането на единъ-два наши вестници, трѣба да се помисли добре и за трудноститъ, които ще бждатъ срещнати при това положение. Не трѣба да се мисли вече, че „щомъ като е работата да се представи една пиеса въ село, по-леко отъ това нѣма“. Тъкмо тука е вжзелтъ, който ще разреши въпросътъ за откриването на селски театъръ. Последниятъ трѣба да бжде не „случайно театро“, а творчество. Той предполага непрекъснатото и системно общуване на актьора съ селянина-зрителъ, една обмислена политика за издигане неговия художественъ усетъ, чрезъ репертуаръ и творчески срѣдства, достъпни за сегашния му уровеньъ.

Ръководството на единъ селски театъръ може да бжде въ ржцетъ на едно или нѣколко лица, но и въ двата случая то трѣба да бжде повѣрено на хора, които много добре схващатъ общия, макаръ и неоформенъ напълно, театраленъ интересъ на нашата селска публика. Мнозина отъ ръководителитъ на пътуващитъ провинциални трупи и дори на редовни театри, установени вече, не познаватъ добре, а случайно налучкватъ, кой животъ е близъкъ до душата и сърдцето на широката публика, гесп. въ селата. Положително зная, че много често, за да не кажа винаги, различни театри сж се отбивали въ дадено село по единствената покана на по-интелигентни хора, обикновено учителитъ, които искатъ себе си да опрѣснатъ, себе си само да задоволятъ, макаръ и при оскъжднитъ условия за театъръ въ село. И понеже сжщитъ тия инициатори на представлението сж „стиснали горещо“ ржцетъ на актьоритъ и дори сж ги „възнаградили съ аплодисменти“ — остава се съ убеждението, че театъра е ималъ успѣхъ. Такъвъ успѣхъ, обаче, е привиденъ. Може ли една пиеса, предвидена за „солтъ“ на градчето или селото, да събуди нѣкакъвъ интересъ срѣдъ мнозинството отъ публиката къмъ театъра? Разбира се, че не! Ето защо, второто необходимо условие, което не може да се заобиколи отъ ръководството на селския театъръ, това е подходящъ за селската публика репертуаръ.

Какъвъ да бжде той?

Преди всичко, близъкъ, много близъкъ до жизненитъ интереси, до бита, който всѣки день вълнува сел-

ския зрителъ. А къмъ такъвъ репертуаръ се пристъпва само съ битова пиеса.

Това е драмата и комедията, които разкриватъ най-обикновения, съвремения, но простичко сложения животъ на хората отъ широкото мнозинство отъ зрителитъ по селата. Не, следователно, ония предвзети, философски, умствени, бихъ казалъ, пиеси, съ които ни гощаватъ голѣми и малки автори въ София, не и ония, въ които проблемитъ на живота се третиратъ презъ очилата на литературния плъхъ. Всѣкидневнитъ отношения между хората, между общественитъ групировки, това което отъ сутринъ до вечеръ става и заобикаля селенина.

Изобщо, най-подходяща за селския театъръ е българската пиеса, доколкото я има. Отъ чуждитъ битови пиеси трѣба да се избиратъ такива, които сж по-близки по живота, даденъ въ тѣхъ, до нашата действителностъ. Въ свръзка съ току-що казаното, трѣба да прибавя още и това, че на селския театъръ ще се гледа дълго още и като на звено между най-непросвѣтената театрално публика съ последнитъ театрални завоевания, манифестирани предимно въ града.

Но всичко до тукъ изложено ще остане мъртва буква, пожелание само, ако не е подготвенъ за това неговия създател—акторътъ. Характерътъ на творчеството му, обаче, ще се опрѣдли отъ репертуара и задачитъ въобще на селския театъръ.

Но откриването на селски театъръ би извършило косвено и една друга полза: то ще отбие отъ погрѣшенъ пътъ мнозина отъ даровититъ актьори на провинцията и тѣ не биха се мжчили напразно да се домогватъ до творческитъ завоевания на голѣмитъ сценически имена, а ще обогатятъ скромно, но съ ценни успѣхи, галерията отъ театрални типове, наши и чужди, нѣщо, което ще бжде отъ голѣмо значение за разволя на нашия театъръ, както и за театралното възпитание на грамадната частъ отъ населението на страната.

Инициаторитъ, както и всички ония които непосредно ще творятъ, за да се създаде единъ истински селски театъръ, ще дадатъ съ неговото реализуване вѣренъ гласъкъ на нашето сценическо творчество. И когато единъ день ще се преценява всѣко дѣло въ историята на нашия театъръ, това на ръководителитъ и творцитъ на селския театъръ ще бжде едно отъ първитъ. И още нѣщо: тѣхното дѣло ще докаже, че много сме се лъгали, като сме мислили, че можемъ да заобиколимъ една театрална необходимостъ, каквато е образуването на селския театъръ.

Проче, селския театъръ е отново навремененъ културенъ и театраленъ въпросъ и той трѣба да спира вниманието на всички ония, които обичатъ и работятъ за преуспѣването на нашия театъръ.

Благодаримъ на колегитъ Ст. Пенчевъ, П. Димитровъ, Ив. Георгиевъ (Пловдивъ), Ст. Чизмаровъ, Г. Топаловъ, Цв. Иванова, Б. Стояновъ, Т. Обрешковъ (Русе), Ив. Дюлгеровъ (Модер. драм. театъръ), Ал. Халачевъ (Видинъ), М. Тодоровъ (Театъръ Добри Войниковъ) и С. Спанчевъ (София) за записаните отъ тѣхъ абонати за съюзното списание.

Ив. Поповъ
артистъ отъ Нар. театъръ



Пояснителни и критически бележки по разво­я на нашия театъръ и неговитѣ служители

9) На стр. 18, кол. II, редъ 39 се казва: „Съ разни перипетии, трупата на театъръ „Основа“, просъществува за нѣколко сезона, додето най-сетне се преорганизира подъ име „Сълза и смѣхъ“ и използува за своитѣ представления новопостроения салонъ на „Славянска беседа“.

И тука е пропуснато едно важно обстоятелство, което трѣбва да се поправи.

Наистина, трупата „Основа“ премина презъ разни перипетии — каквото бѣ разцѣплението ѝ въ Търново презъ 1839 г. и по-късно внезапното напущане на нѣколко нейни членове — но въ последствие тази трупа просъществува до края на августъ 1890 г., гдето бѣ наложено нейното разформиране въ Варна, поради инициативата на Министерството на Нар. Просвѣщение да състави нова подъ наименование: „Столична Драматическо-Оперна трупа“. А по-късно отъ ядрото на бившето отдѣление при Стол. Драм. оперна трупа — за дейността на което споменувамъ въ пунктъ 7 — се образува вече „Драматическата трупа „Сълза и смѣхъ“ и отъ което ядро се създаде Народния театъръ. Такова е историческото развитие на разнитѣ субсидирани трупи, за които по-обстойно говоря за всѣка една по отдѣлно въ моитѣ неиздадени още „Театрални спомени“.

10) На стр. 22, колона II, въ биографията на Стефанъ П. Поповъ, редъ 42, гдето се изброяватъ имената на артиститѣ, които сж влизали въ първия съставъ на образуваната отъ Ст. Поповъ група, сж предадени погрѣшно имената на нѣкои отъ тѣхъ. Така напр. вмѣсто Никола Бояджиевъ, напечатано е Д. Бояджиевъ. Вмѣсто Христо Лютевъ напечатано е Хр. Матовъ, какъвто артистъ сж подобно презиме нѣмаше въ румелийската трупа. На стр. 23, к. I, редъ 2-ри погрѣшно е казано, че дветѣ сестри отъ рум. театъръ: Ирина и Мария Иванови сж пловдивчанки, когато тѣ сж родомъ отъ гр. Русе. По-нататкъ авторътъ на биографията още повече е загазиль, като дава невѣрни сведения за персонала на рум. трупа. Така, на сжщата страница, редъ 8 се казва: „Въ последствие въ групата влизатъ: Б. Пожаровъ, Ив. Поповъ, В. Кирковъ, Милка Вернеръ и Шенка Попова, които улеснили неговата (на директора Ст. Поповъ) задача и опрѣснили състава на групата“. Нищо подобно. А истината е тази: Б. Пожаровъ, Ив. Поповъ, Георги Пожаровъ и др. при създаването на румелийската трупа презъ 1883 г. бѣха приети въ нея само като любители, като само въ нѣкои по-голъми пиеси имъ се възлагаха малки ролички, както това се практикува и сега. Тѣй сжщо тѣ никога не сж били редовни артисти съ заплатата, както другитѣ членове, Г-ца Шенка Попова бѣ приета за редовна актриса къмъ сръдата на май 1885 г. А В. Кирковъ не е билъ въ румел. трупа. Поне това можеше да се провѣри най-лесно отъ самия Кирковъ.

Що се отнася до Милка Вернерова или Вернеръ, както авторътъ на биографията я нарича, това е грубо и непростително изопачаване на историческитѣ факти. Милка Вернерова (която по-късно се омъжи за артиста Д. Антоновъ) никога не е била актриса въ рум. трупа. Тя бѣ приета за актриса въ Българската театрална трупа „Основа“ презъ 1889 г. и по-сетне презъ 1892 г. бѣ приета за актриса въ трупата „Сълза и смѣхъ“, а на 22 юний 1893 г. се помина на 24 г. възраст.

Даже като куриозъ, ако допуснемъ за моментъ, че Милка Вернерова е влезла въ състава на румел. трупа, веднага ще изпъкне несъстоятелността на подобно твърдение, щомъ съпоставимъ времето, което ни дѣли отъ рум. трупа и деня на смъртта ѝ. Отъ това сравнение ще се види, че тя е била тогава едва не 9—10 годишна възраст! Такива грѣшки биваше ли да се допусчатъ и да се заблуждаватъ читателитѣ?

Благодарение на подобни опущения и невѣрни сведения и г. Тачо Таневъ е попадналь въ подобно заблуждение. Въ речъта си, произнесаль въ Пловдивъ отъ сцената на градския театъръ на 9. I. 1928 г. по случай чествуването „деня на театъра“, и която речъ е напечатана въ съюзния органъ „Български артистъ“ брой 21 и 22 отъ 1 февруарий 1928 г., между другото, като говори за образуването на румелийския театъръ, наредъ съ изброяването имената на тогавашнитѣ актьори, вмѣкналь между имената на рум. театъръ името и на уважаемия нашъ колега Василь Кирковъ, което не отговаря на истината и която грѣшка изтъкнахме вече по-горе. Въ пунктъ 10-11. На стр. 23 кол. I. въ биографията на Ст. П. Поповъ се натъкваме на друга грѣшка. Тамъ гдето се казва: по инициативата на по-малкия братъ Антонъ Поповъ, около когото се групиратъ: В. Кирковъ, Георги Загоровъ. (Трѣбва да се чете Златаревъ, а не Загоровъ. Подобно лице нѣмаше въ трупата „Основа“), Ив. Тачевъ, Ана Попова, Ив. Бояджиевъ (трѣбва да се чете Иосифъ а не Иванъ), Мария Ив. Попова, Ив. Кожухаровъ, Хр. Гуневъ, Ив. Поповъ, П. Пипковъ, Шенка Попова и К. П. Сапуновъ, Тукъ се споменуватъ имената на: П. Пипковъ, Шенка Попова и К. П. Сапуновъ, които не влизаха въ групата „Основа“, която действително бѣ подъ управлението на Антонъ Поповъ. Поменатитѣ лица влѣзоха наистина въ групата „Основа“, но това стана презъ есенъта на 1889 г., когато Антонъ Поповъ и жена му Анна Попова бѣхме отстранили отъ групата тѣ се подвизаваха известно време въ Търново въ читалище „Надежда“ и по-после въ нѣкои градове на северна България подъ сжщото наименование „театрална трупа „Основа“ и Антонъ Поповъ нѣмаше нищо общо съ нашата субсидирана трупа „Основа“. Така че поменатитѣ артисти: Шенка Попова, П. Пипковъ и К. П. Сапуновъ не се групирани отначалото около Антонъ Поповъ, а бѣха приети по-късно отъ Театралното настоятелство, на което азъ бѣхъ председателъ и гдето въ качеството си на такъвъ, сключихме съ К. П. Сапуновъ контрактъ да бжде сжщевременно и режисьоръ на нашата трупа „Основа“.

12) На сжщата страница 23, кол. II, редъ 1-ви, гдето се споменува, че едновременно съ това подъ ржководството на Б. Пожаровъ се образувала нова група, въ която влизали и недоволни отъ „Основа“, сжщо не отговаря на истината. Нито едно лице отъ трупата „Основа“ не е влизало нито тогава, нито по-късно въ любителската трупа „Василь Левски“ или когато бѣ преимонувана на театъръ „Зора“. Лицата които се подвизаваха въ тѣзи любителски трупи бѣха свършено други и не е имало случай нито единъ актьоръ отъ трупата „Основа“ да я напусне за да постъпи въ театъръ „Зора“.

По-нататкъ, на редъ 11 автора на биографията е съвсемъ загазиль и е попадналь въ още по-голъма грѣшка, като казва: „Докато най-сетне тогавашниятъ Ми

нистеръ на просвѣтата, за да избави театъра отъ постоянни крамоли не обяви на 23 май 1893 г. Софийския театъръ „Основа“ въ държавенъ, подпадащъ подъ негово ведомство и назначи за директоръ на театъра Василь Костовъ Налбуровъ“. Тукъ сж побъркани и дати и събития, които въ интереса на истината трѣбва да бждатъ разяснени. Като описва дейността на В. Налбуровъ въ качеството му режисьоръ на трупата „Сълза и Смѣхъ“, авторътъ съ една положителност посочва датата 23 май 1893 г. като нова ера за развитието на държавния театъръ. А знайно е, че В. Налбуровъ на 22 май 1893 г. се помина въ София отъ туберкулоза, а презъ това време директоръ на Народната трупа „Сълза и Смѣхъ“ бѣше Др. Казаковъ. На сжщата стр. редъ 32, авторътъ на биографията за В. Налбуровъ продължава да разправя за работи, които се падатъ въ актива на Д. Казаковъ: „Така той налага да се изпращатъ редовно и периодично на западъ млади артисти за школуване въ театралнитѣ училища и пр.“ Нищо подобно. Началото за изпращане артисти за специализиране въ странство започна отъ времето на Др. Казаковъ, какъвто бѣ случая съ изпращането на В. Кирковъ и П. Пипковъ, а по-късно се продължи отъ Р. Канели, който замести Д. Казаковъ.

А на стр. 24 кол. 1 редъ 3 гдето се говори за правдивата и естествена постановка на „Ревизоръ“: „Паметна е въ това отношение постановката на гоголевия „Ревизоръ“, който и до днесъ не е изгубилъ отъ своето обаяние“, считамъ за излишно на ново да повторямъ, понеже историята за постановката за Гоголевитѣ пиеси: „Женигба“ „Ревизоръ“ обяснихме вече по-горе въ пунктъ 7 кога и при какви обстоятелства сж дадени поменатитѣ пиеси

На сжщата стр. редъ 14 автора продължава за В. Налбуровъ: „Така, той бѣше принуденъ преждевременно да отсѣпи своето мѣсто на достойния приемникъ Радулъ Канели“. И това не е вѣрно, защото следъ смъртта на Налбуровъ, неговъ приемникъ бѣ Др. Казаковъ, който следъ ликвидирането съ „Българската Опера“, последния бѣ назначенъ къмъ края на 1892 г. въ трупата „Сълза и Смѣхъ“ като актьоръ, а презъ 1893 г. по силата на едно колективно заявление до Министерството на Нар. просвѣщение отъ 4 I с. г. и възъ основа протоколното решение на артиститѣ отъ 2 I, Д. Казаковъ се оформи вече за Директоръ-режисьоръ на трупата. А пъкъ Р. Канели, когато Казаковъ, както видѣхме бѣше вече директоръ на трупата „Сълза и смѣхъ“. По-късно, обаче, следъ упорита борба между Р. Канели и Д. Казаковъ, първия се наложи и замѣсти Казаковъ,

13) На стр. 25 кол. 1 въ биографията на К. П. Сапуновъ се разправя работи, които не отговарятъ на фактическото положение. Така напр. на редъ 32 по уволнението на К. П. Сапуновъ между друго се казва: „Години наредъ тъй малко се писа за него, та дори и следъ смъртта му. И никакъвъ бенефисъ или що годе помощъ, до като най-сетне стария артистъ, онеправданъ отъ театъра и пенсиониранъ, живѣеше почти забравенъ въ една вета, скромна кжщурка край Панчерево“ и пр.

Че нашия старъ колега К. Сапуновъ предъ и следъ уволнението му отъ театъра си живѣеше до смъртта въ своята собствена кжщичка въ с. Панчерево е вѣрно. Вѣрно е сжщо, че той следъ пенсионирането му бѣ забравенъ отъ мнозина негови колеги. Такава е вижда се за голѣмо съжаление, сждбата на всички починали или пенсиониранни наши колеги следъ напушането на сцената. И на какво се дължи тази незаинтересованостъ, това внезапно затпяване на нашитѣ чувства къмъ тѣзи довчерашни наши ко-

леги, съ които редъ години сме другарували и сме се борили задружно за закрепването на едно свето дѣло? Дали всичко това трѣбва да се отдаде на особената актьорска психика или пъкъ се дължи на нашето възпитание — не зная. Но на всѣки случай този фактъ е много печаленъ и говори лошо за нашитѣ нрави. . . . Но на предмета си.

Справедливостта го изисква да се подчертае, че при напушането сцената управлението на театъра даде на К. Сапунова, на 1 ноемврий 1914 г. пиесата „Възкресение“, като прощално представление. Чистия приходъ отъ което бѣ въ негова полза. А вечерта му се поднесоха отъ страна на управлението на театъра и колегитѣ му обичайнитѣ въ подобни случаи привети и разни подаръци. Поне този фактъ не трѣбваше да се отрича отъ авторътъ на биографията. По-нататкъ на стр. 25, кол. II редъ 7 е допусната друга грѣшка за датата на смъртта му: Уволненъ, — продължава авторътъ — презъ една последна есенъ на своя животъ есенята на 1905 г. дѣдо Сапуновъ почина самъ, забравенъ въ своята слупена кжщурка и пр.“ А истината е тази: Сапуновъ се помина на 16 Декемврий 1916 г. въ село Панчерево, а не презъ 1905 г. На погребението му присѣтствуваха почти всички негови колеги, които бѣхме откарани съ 9 файтона, за да отдадемъ последнитѣ почести на заслужилия нашъ старъ ратникъ. Трѣбва да признаемъ, че поне въ подобни скръбни моменти артиститѣ винаги сж били единодушни и сж се показвали много внимателни и състрадателни къмъ починалия си колега и достойно сж изпълнявали своя човѣшки дългъ.

14) Между другото, на стр. 26, кол. I, редъ 10 се казва за моята скромна личностъ, че азъ съмъ билъ уволненъ презъ 1923 г. отъ Народния театъръ по старостъ. Подозирамъ, че тѣзи сведения сж вземени за мене, както и за мнозина наши сценични дейци отъ „Анталогията“ на Н. Икономовъ и Б. Денизовъ, като и тѣ сж черпили своитѣ сведения, както изглежда, отъ несигурни източници или по-право по свои лични догадки и предположения. Това твърдение не може да се вземе за сериозно, понеже не отговаря на истината. Отъ справката, която направихъ на времето предъ надлежитѣ мѣродавни лица се увѣрихъ, че моето уволнение не е станало поради старостъ а е въ връзка съ опожаряването на Народния театъръ, за което бѣхъ подведенъ подъ углавна отговорностъ въ качеството ми режисьоръ на юбилейното представление, и както е известно, въ последствие — следъ 5 годишни разкарвания и душевни терзания — правосъдието си каза думата: бѣхъ оправданъ напълно отъ всички инстанции съ най-подробни мотивирани присѣди по всички обвинителни пунктове.

(Следва края)

Похвална колегиалностъ. Артиститѣ отъ Областния театъръ въ Сливенъ сж дали едно представление въ полза на болния, старъ и заслужилъ артистъ Вл. Николовъ.

*

А артиститѣ отъ Пловдивския общински театъръ сж дали едно представление въ Пазарджикъ въ полза на заболелия Люб. Паспалевъ, който изказва най-сърдечната си благодарностъ на всички участвували колеги.

Театърът въ Европа

Театър! Каква съвокупност от сили, стремежи, въображения и копнежи! Внушителният образ на театъра изпъква още от стари времена срѣдъ живота на народитѣ въ Европа, като привлекателна снага на красива жена, която съблазнява и разочаровава, оцстливява и огорчава. Каквъ буенъ потокъ отъ намиращи се винаги въ противоречия елемементи! Най-заплетени интриги ведно съ граничаща до невъзможност простота. Грубо занаятчийство наедно съ съвършенно художество. Разюзданъ авантюризмъ ведно съ строгъ, почти воененъ редъ. Краенъ аскетизмъ и опияняващъ еротиченъ екстазъ. Това фантастично явление театъръ винаги е било най-малко съ двѣ лица, но никога не е изглеждало за наблюдателното око толкова разнолико и забъркано както днесъ.

Това се отнася за театърътъ въ всички страни — изобщо за европейскитѣ театъръ, който въпрѣки националистичнитѣ и шовинистични вражди, остава обща международна културна придобивка.

Трѣбва ли да се припомнимъ, че днешниятъ нѣмски театъръ не би съществувалъ безъ Шекспиръ. Расинъ и Молиеръ, и че безъ влиянието на Лесингъ, Брамсъ и Раинхардъ, нито скандинавскитѣ, нито рускитѣ, нито френскитѣ и испанскитѣ театъръ биха били такива каквито сж сега?

Въпрѣки взаимодействието между театритѣ въ отдѣлнитѣ страни, разлика между театралнитѣ култури на народитѣ ще съществува още дълго време. Английскитѣ театъръ прави впечатление съ разкошнитѣ си костюми и феерична обстановка. Отъ една страна изящна техника, отъ друга изтънчени маниери на разговоръ, нѣщо, което стига до съвършенство въ комедитѣ на Бернардъ Шоу. Английската театрална култура се олицетворява въ лондонскитѣ театри, които сж се обърнали въ институти за забавление булевардната публика на голѣмия градъ. Сжщото може да се каже и за френскитѣ театъръ, израсналъ подъ влиянието и традицията на „Комеди Франсезъ“. Наедно съ класическитѣ пиеси тукъ се появяватъ и изчезватъ като еднокдневки, всевъзможни комедии и фарсове, които за сега иматъ надмощие и само понѣкога оставятъ да се появи на сцената нѣкоя голѣма и пълна съ животъ и идеи пиеса. Въ Русия паралелно съ Художествения театъръ на Станиславски, — който упорито работи десетки години за създаването на ансамблови изпълнения въ голѣмъ стилъ — си пробива пжть и се явяватъ като необходими за сегашната бурна социална епоха театритѣ на Таировъ и Маерхолдъ, които се стремятъ да издигнатъ сцената като огнище на новата култура.

Всички тѣзи различни видове театри се виждатъ и въ Германия. Паралелно съ сериознитѣ театри въ Берлинъ, съществуватъ множество малки и голѣми сцени за забави, които напълно отговарятъ на онѣзи въ Лондонъ и Парижъ. Театралниятъ съюзъ „Народна сцена“ преследва просвѣтната целъ на пролетарскитѣ театъръ въ Русия. Многото стари придворни и сегашни общински театри пазятъ още традицията и строго патетичния стилъ на „Комеди Франсезъ“. Многобройнитѣ пжтуващи трупиприличатъ на комедианскитѣ такива въ Италия.

Макаръ да е разнообразенъ и пьстъръ театралниятъ животъ въ Европа, пакъ не може да се сподави мнението какво съвременниятъ театъръ постепенно умира. Отдавна театърътъ не е вече храмъ на изкуството. Той е станалъ мѣсто за ежедневни забави и развлечения. Но още по-лошо отъ това е неоспоримиятъ фактъ, че жизнената и естествена връзка, съществуваща между

живота и сцената презъ времето на Шекспиръ, Шилеръ и младиятъ Хауптманъ днеска е прекъсната.

Сжщо така и киното застрашава доста много театъра. Но най-печалното, обаче е, че днешниятъ театъръ е безнадеждно бюрократизиранъ и механизираниъ. И до като не излѣзе на новъ пжть ще бжде разяжданъ отъ кризата, която го е обхванала.

(Изъ една статия на Куртъ Елвенспектъ)

Преведе: Н. Людолубовъ

Нашитѣ искания

Управ. комитетъ направи постжпки предъ г. Министърътъ на народното просвѣщение за удовлетворението на следнитѣ искания:

1) Да се предвиди въ бюджета на народното просвѣщение за 1929/30 финансова г. помощъ за професионалнитѣ театри: Пловдивъ, Русе, Варна, Видинъ, Бургазъ и др. два милиона лева.

2) Въ новитѣ измѣнения на закона за народното просвѣщение да се създаде законоположение, което да покръвителствува само професионалнитѣ артисти и театри.

3) Сжщо да се създаде законоположение, съ което да се признаятъ прослуженитѣ години на артиститѣ отъ разнитѣ професионални театри, та следъ като внесатъ следуемитѣ се удръжки, да могатъ да бждатъ пенсионирани както държавнитѣ и други чиновници.

4) Да се освобождаватъ отъ акцизъ и гербовъ налогъ входнитѣ билети само на професионалнитѣ театри.

Театритѣ въ провинцията. Въ всички театри въ провинцията режисьори и артисти употребяватъ свърхъ усилия, за да се справятъ съ тежкитѣ условия при които работятъ. И въ сжщото време когато полагатъ толкова голѣмъ трудъ, разни бездѣлници измислятъ, че този или онзи театъръ щѣлъ да се разформирова и т. н.

Сжщо нѣкои колеги при пръвъ неуспѣхъ на нѣкоя пиеса представяна отъ театъра имъ, овладѣни отъ нетърпеливостъ и малодушие почватъ да пишатъ тукъ и тамъ писма, че пропадатъ.

Истината е една: положението на артиститѣ почти въ всички провинциални театри днесъ е еднакво лошо. И до като театритѣ не станатъ бюджетни общински театри, докато не се даде подобра подкрепа на театралното дѣло отъ държавата, то все повече ще се влошава. Ето защо нашитѣ стремежи и борба трѣбва да бждатъ насочени къмъ създаването на бюджетни общински театри, а клюкаритѣ изъ кафенетата да си приказватъ, тѣ друга работа нѣматъ.

Кооперативниятъ театъръ. Има голѣмъ успѣхъ съ хубавата оперета No, No, Nanete. До сега е играна 20 пжти подъ редъ, което е едно рѣдко явление презъ последнитѣ две години. Има изгледи, че оперетата ще се задържи още дълго време на сцената.

Държавниятъ театъръ. Откриването на новъ държавенъ театъръ предполага се да стане въ първитѣ дни на м. февруарий. Репетициитѣ на новата сцена почнаха отъ 26 т. м.



НА РАЗНИ ТЕМИ

Субсидията за провинциалнитѣ театри

За да се избѣгнатѣ грѣшкитѣ на миналото управ. комитетѣ още на 24. IX. т. г. депозира въ Министерството на нар. просвѣщение искане по разпредѣляне на субсидията отъ 500 хил. лева, а именно по 80 хил. лв. на Пловдивския, Русенския, Варненския, Видинския общински театри и на Областния драм. театъръ Сливенъ — Бургасъ, и по 50 хил. лева на Театъръ „Добри Войниковъ“ и Модеренъ драм. театъръ (пжтуващи). — По-късно сжщото искане бѣ предявено лично предъ г. Министара на нар. просвѣщение отъ съюзния председателъ.

Но въпрѣки това за общ. театри се опредѣлиха по 70 хил. лева, а сжщо така незнаемъ защо отъ тази малка субсидия се опредѣлятъ 70 хил. лв. за несществуващия Плъвенски общински театъръ. А на театъръ „Добри Войниковъ“, който понесе една огромна загуба съ незаконната забрана на пиесата „Распутинъ“ не е опредѣлена никаква помощъ.

Управ. комитетѣ е направилъ ново искане сумата отъ 70 хил. лв. опредѣлена неправилно за Плъвенския театъръ да се разпредѣли между Театъръ Добри Войниковъ и Видинския общински театъръ.

Кривитѣ смѣтки на Плъвен. читалище

Двама — трима души отъ Плъвенското читалищно настоятелство успѣха да се наложатъ и да затворятъ вратата на читалищния салонъ за продължаване дейността на постоянна трупа въ града. По единъ най-долень начинъ бѣха нахулени провинц. артисти, които съ цената на голѣми страдания крепѣха театъра въ продължение на десетъ години при едно равнодушие отъ читалището и общината.

Читалище и община не се вслушаха въ предупрежденията на Управ. комитетѣ на съюза и на артиститѣ. Хората вършеха „голѣми“ работи. Съ громки статии въ мѣстния вестникъ „Северно ехо“ се вдигаше голѣмъ шумъ за „голѣмото чудо“, което щѣло да стане съ *гастролнитѣ представления* на Народния театъръ. И разни смѣтки за голѣми печалби се правѣха. Ценитѣ на мѣстата бѣха увеличени. Но достатѣчни бѣха само два месеца за да се оправдаятъ нашитѣ предвиждания и правотата на твърдението ни да блесне.

Лесно е да хулишъ изоставенитѣ сами на себе си артисти, които работятъ при едни примитивни условия и плащатъ наемъ за салонъ, освѣтление и отопление, но трудно се върши тѣхното дѣло.

Лесно се склучиха условията съ Народния театъръ, но времената на чудесата отдавна минаха и недаващитѣ си смѣтка за злото, което нанесоха на постоянния театъръ въ Плъвенъ, още по-лесно бидоха изобличени отъ действителността. — Плъвенъ остана безъ театъръ и то презъ най-хубавитѣ дни на театралния сезонъ.

Нека господата, които извършиха това немислено зло на Плъвенския градски театъръ изкупятъ поне отчасти своята вина, като дадатъ съдействието си за възобновяване дейността на постоянна трупа въ града. Възможность за създаването на такава има. И при сегашния удобенъ и хубавъ салонъ ще може да се тури началото на единъ областенъ театъръ.

Умопомрачение

Допускахме, че г. В. х. Гендовъ и неговитѣ жалки орджия сж способни на много низости, но че могатъ да изпаднатъ въ пълно умопомрачение отъ безсилие и злоба не сме допускали. Следъ като злословиха и писаха всевъзможни просташки писма, следъ като ходиха изъ министерства и участъци да вършатъ подли и несъстоятелни доноси следъ като доносничиха за „болшевишкия“ репертуаръ на театъръ Добри Войниковъ, рекли да се отличатъ като стари провокатори и съ една доносническа телеграма ни „обвиняватъ“, че сме си служели съ полиция. — Съюзътъ нѣма нужда и никога нѣма да прибѣгва до полиция. Той е достатѣчно силенъ, за да се справя самъ съ търгащитѣ. Читалищата и честно мислящата интелегенция сж въ негова помощъ и въ недалечно бждеще напълно ще бжде пресеченъ пжтя на всевъзможни авантюристи, които иматъ единственъ идеалъ: забогатяване за смѣтка на театъра и гладуващия артистъ, безъ да подбиратъ срѣдствата.

Много читалища и то предимно въ по-голѣмитѣ градове дадоха хубавъ урокъ на самозабравилния се театраленъ търговецъ и именно това го кара да се изяжда отъ злоба.

Съ крѣсъци, панаирщини и подлости не се отива далече.

Интригитѣ и подлостъта на разнитѣ театрални търговци и тѣхнитѣ мекерета сж безсилни предъ сплотеностъта и преданностъта на артиститѣ къмъ своята организация.

Думата на артистите

Истината по „уволненията“ въ Русенския общински театър

Въ брой 2255 на вест. „Русенска поща“ е помѣстена една статия по „уволненията“ на Русенския общински театър, въ която се съобщава, че „една групичка актьори, които сравнително сж най-добре поставени материално, сж наложили чрезъ своя съюзъ по срѣдъ зима уволнението на 7—8 души актьори и актриси“. И като взема тая неистина като фактъ, прави маса невѣрни и съвсемъ нелестни за артистите заключения. Обвинява ги напимѣръ въ „липса на колегиални и другарски чувства“, липса на етика и присѣствие на доминиращъ бездушень егоизъмъ и пр.“. Обвинява и съюза въ „липса на ржководни принципи, другарска взаимопомощъ, професионална защита и пр.“

Понеже тая информация въ основата си е невѣрна, то мѣстната (Русенската) група отъ съюза на артистите въ България счита за свой дългъ да даде освѣтление по този въпросъ.

Въ едно общо събрание на всички артисти и сътрудници единодушно се констатира, че трѣбва да стане облекчение относно персонала на театъра, вследствие на което дирекцията на театъра отпрати писма къмъ сътрудниците за промѣняне на положението имъ, като въ бждаще оставатъ да получаватъ възнаграждение при всѣко излизане на сцената. Сжщевременно тѣ бѣха уведомени отъ дирекцията, че това ще влѣзе въ сила само следъ санкциониране отъ управителния комитетъ на съюза.

По поводъ на тѣзи писма мѣстното групово настоятелство поиска делегатъ отъ централата за бързото и окончателно разрешение на въпроса. Делегата дойде и въпроса се ликвидира, като всички сътрудници оставатъ при старото си положение. Това е истината.

По този случай предупреждаваме и молимъ, когато се даватъ сведения отъ вътрешния животъ на театъра, тия сведения да бждатъ черпени само отъ мѣстната група на съюза ни или отъ централата; защото иначе, както въ дадения случай, тѣ могатъ да бждатъ невѣрни и добиватъ характеръ на лоша тенденция. Нека се знае още, че въпроса за стабилитета на нашето положение като артисти, ние сме сложили въ ржчетъ на нашия съюзъ и единствено нему признаваме правото да го разрешава; защото опитътъ ни е убедилъ че намѣсата на не осведомени лица, и при добри намѣрения, дава лоши резултати.

**Членове на мѣстната група
отъ Съюза на артистите въ България:**

(Подп.) Г. Топаловъ, К. Д. Георгиевъ, Т. Обрешковъ, Ид. Петровъ, В. Генковъ, Ст. Кортенски, А. Ю. Кумановъ, Цв. Иванова, Б. Донева, Р. Петрова, Ив. Хаджийска, Б. Луизова, Д. Коцевъ, Д. Бочаровъ, П. Топаловъ, Ел. Коцева, Ст. Т. Чизмаровъ, В. Росенски, С. Русева, Ст. п. Николаевъ, Н. Ст. Бъчварова и Б. Стояновъ.

Пловдивските артисти до в. в. Провинциаленъ актьоръ и Комедия

Артистите отъ Пловдивския общински театър единодушно решиха да бойкотиратъ вестника Ви, защото съ прискърбие констатира, че в. в. „Провинциаленъ актьоръ“ и „Комедия“ водятъ една не достойна борба противъ Съюза на българските артисти.

В. „Провинциаленъ актьоръ“ въ последния си брой си служи съ непочтени срѣдства, атакувайки ужъ лично секретаря на съюза ни, чрезъ дописки на явни съюзни врагове, които нѣматъ доблестта да сложатъ своя подписъ, а си служатъ съ имена на „артисти“, които нѣматъ нищо общо съ професията ни.

Съюза ни направи всичко, за да стабилизира положението на българския актьоръ и го избави отъ експлоатацията и униженията, на които бѣ подложенъ отъ нѣкои ржководители-търговци; отъ друга страна съюза създаде свой органъ, който има вече маса абонати въ всички градове въ страната и въ скоро време ще стане невъзможно издаването на частни спекулативни театрални листове. Обяснима е проче безогледната кампания отъ страна на заинтересуванитѣ, противъ съюза ни и секретаря му, който се избира редовно отъ три конгреса, съ абсолютно болшинство отъ делегати, които представяватъ всички артисти въ страната ни. Голитѣ фрази и глупавитѣ немотивирани обвинения, съ които си служи „Провинциаленъ актьоръ“ — чрезъ дописката на подставеното лице С. Ивановъ, сж само явно доказателство за правия пжтъ на ржководството на съюза ни и безпринципността и лекомислието въ борбата на враговетѣ ни.

Що се отнася до смѣшната закачка на „Комедия“, че съюза се състои отъ артисти лилипути (напимѣръ: Сарафовъ, Огняновъ, Кирковъ, Бъчваровъ, Ст. Македонски и пр. пр., все „лилипути“), вѣрваме, че когато мине раздражеността, самъ редактора ще оцени и окачества поведението си, както къмъ съюза, така и къмъ неговитѣ членове.

Наистина само при нашата жалка действителност сж възможни чудатости като тая — театрални вестници, озлобени отъ засегнати лични интереси, да се забравятъ до тамъ и повеждатъ борба, която цели да уязви едвамъ зараждащето се театрално дѣло въ нашата бедна страна.

(подп.)	Тачо Таневъ	„	К. Поповъ
„	Р. Пенчева	„	Ст. Николовъ
„	М. Таневъ	„	Ст. Пенчевъ
„	Ц. Стойковъ	„	Ив. Георгиевъ
„	Ив. Кумановъ	„	Люб. Георгиевъ
„	Р. Петрова	„	Ит. Стояновъ
„	П. Димитровъ	„	Ана Георгиева
„	Г. Асеновъ	„	В. Куманова
„	Г. Миятевъ	„	Д. Попова
„	М. Димитрова	„	М. Манчева

Артистите отъ Областния театър Сливенъ — Бургасъ

Съюзътъ на артистите въ България отъ години наредъ работи да издигне престижа на

артиста-учител и гражданинъ, въ очитъ на обществото, и прави голѣми жертви въ това отношение, на която дейностъ днесъ организиранитѣ артисти и професион. трупи сж поставени въ обществото безпорно много по-добре и каузата на театралното дѣло отъ день на день печели все повече и повече привърженици. Отъ друга страна неприеманитѣ въ сѣюза лумпени, които петнятъ званието артистѣ, продължаватъ още да бродятъ тукъ и тамъ изъ провинцията, като сѣнки въ мрака и съ непростени реклами, булевардни „пиеси“ заблуждаватъ, дразнятъ низкитѣ инстинкти и обиратъ все още довѣрчивата публика. Редакцията на сп. „Провинциаленъ актьоръ“ дава мѣсто на разни пасквили писани отъ лумпени, които могатъ да си избератъ всѣка друга професия, отговаряща на тѣхната култура и похвати, но не и да сквернятъ хубавото име на българския артистѣ, име спечелено съ честъ и жертви на истински и честни служители на Мелпомена, които освенъ професията си друга лека „професия“ не познаватъ. Ние обявяваме бойкотъ на сп. Провинциаленъ актьоръ, за гдѣто дава мѣсто въ своитѣ колони на разни шантажисти, които нѣматъ нищо общо съ професията ни.

(подп.)	Дим. Керановъ	В. Пуховска
„	Ст. Христовъ	„ Ол. Петрова
„	Люб. Бобчевски	„ Р. Чуклева
„	Ст. Кировъ	„ Б. Петровъ
„	Ем. Яворска	„ В. Райковъ
„	Ан. Николова	„ Ив. Радевъ
„	Ел. Юрданова	

Безчестието заслѣпява

Изобличениятъ мародеръ-редакторъ на „Пров. актьоръ“ до толкова се обѣркалъ и заслѣпенъ отъ своето безчестие, е отправилъ до секретаря на сѣюза писмо въ което казва:

„писмото Ви, което анонимно ни изпращате ужъ произходящо отъ артиститѣ отъ Пловдивския театъръ... е чиста Ваша измислица.

Това личи и отъ самия печатъ — вмѣсто тоя на театъра сте употрѣбили сѣюзния такъвъ“ (?) (к. н.).

Това ни писа жалкото редакторче, а груповото н-во въ Пловдивъ му отговори:

„Централата на Сѣюза ни изпраща при надписъ едно Ваше писмо, въ което хвърляте на секретаря на сѣюза ни, смѣшното и неразумно обвинение, че той самъ е написалъ писмото, съ което нашата група Ви съобщава, че бойкотира вестника Ви. . .

Въпросното писмо е редактирано отъ н-вото на групата (к. н.) въ Пловдивъ и удобно и под писано единодушно отъ всички колеги безъ изключение. Печата е не на централата, както твърдите, а на нашата група. (к. н.)

Нима можете да стигнете до тамъ, че следъ подобни писания въ Вашия вестникъ „уважаемитѣ“ пловдивски артисти, а сжщо и всички останали сѣюзни групи ще продължаватъ да бждатъ Ваши абонати.

Отъ това Ваше колкото лексмислено, толкова и недостойно обвинение, ние имаме представа за останалитѣ Ви обвинения и за срдствата, съ които си служите въ борбата противъ сѣюза ни.

Катилитѣ отъ „Пров. актьоръ“ могатъ да продължаватъ въ сжщия духъ. Къмъ тѣхъ може да се приложи само народната повѣля:

— Плюни и отмени!

Р. Ретшеръ, Е. Фьорстеръ и А. Херберъ

Принципи на сценическото изкуство

III

Комикъ

Въ комедията актьорътъ разполага съ по-широко поле отколкото въ трагедията; тукъ, при нуждната наблюдателностъ и сръчностъ той може да бжде всѣкога раз-нообразенъ.

Комикътъ трѣба да весели, трагикътъ — да завладѣе нашата душа. Въ комедията фантазията на зрителя се пренася безгрижно отъ единъ предметъ на други, като пеперуда — отъ единъ цвѣтъ на други, Такова настроение, ако само комикътъ умѣе да го използва, му открива неизчерпаемъ източникъ отъ успѣхи. Въ трагедията успѣхътъ е рѣдкъ и се постига съ неуморенъ трудъ; въ комедията той е обикновенъ. Комикътъ може би често печели съ това, че оскърбява приличието и достойнството, което, разбира се не може да му се зачете като заслуга.

Вродената веселостъ не е още доказателство за комически талантъ. Комикътъ преди всичко трѣба да развие въ себе си способностъ да възприема най-тънцитѣ и нѣжни впечатления. Той трѣба да пропѣжда грижитѣ и да буди веселостъ: „който весели боговетѣ, — около него играятъ музи“.

Често пжти е забелязано, че на актьоръ, който въ живота има веселъ характеръ, по-вече се удаватъ трагически роли, а на актьоръ съ мрачно настроение — хумористически; последното се случва даже съ ипохондрици; мнозина комици сж страдали отъ тази болестъ.

Често комикътъ изпада въ непростителна грѣшка и започва самъ да се смѣе на своитѣ шеги. Това е безтактно. Напротивъ, сериозността, макаръ изкуствена, прави комизма по-възбудителенъ.

Комикътъ може да възбужда смѣхъ съ всевъзможни диви противоречия и неочаквани нелѣпости, но пъкъ кой ще вземе всичко това за художествена игра? На грубия, бездаренъ комикъ именно това се струва твърде изгодно, защото, безъ да си блѣска много главата, съ разни „комедии“ ще може да възбужда най-ефтинъ смѣхъ.

Комикътъ повече отъ трагика се грижи щото зала да бжде пълна съ публика. А артистътъ не трѣба никога да се смущава ако му се случи да излѣзе предъ малко зрители. Той ще разруши живота на своя художественъ миръ, ако мисли само за удобрението, което иска да получи. Ако пъкъ се вземе предвидъ какъ се фабрикуватъ по-голѣмата частъ отъ днешнитѣ комедии, особено грубитѣ шеги, то нѣма нищо чудно, че духовитиятъ шегобиецъ и истинскиятъ комикъ малко по-малко изчезватъ, като отстъпватъ мѣстото си на най-обикновенния шутъ.

Превелъ: *Вл. Теневъ*

Литературенъ Гласъ — седмичникъ за литература, изкуство и обществени въпроси. Излиза всѣка сръда. Редакторъ Д. Б. Митовъ. Адресъ: Бул. „Ив. Асень II“ № 1 — София.

Литературни Новини — седмиченъ вестникъ за литература, изкуство и наука. Редакторъ В. Пундевъ. Издание на Ив. Г. Игнатовъ и Синове, ул. „Клементина“ № 11 — София.

Глобусъ — Редакторъ Цвѣтанъ Минковъ — Игнатово издание.

ЖУЛЪ ВЕРНЪ

Книгоиздателството ИВ. Г. ИГНАТОВЪ & СИНОВЕ, по случай 100 годишнината от раждането на **Жулъ Вернъ**, открива подписка за съчиненията му.

Жулъ Вернъ е единъ отъ най-любимитѣ и популярни автори въ всички културни народи. Той рисува съ четката на боговдѣхновенъ художникъ чудесата на природата и разгатва тайнитѣ на всемира. **Жулъ Вернъ** има творческата техника да ни даде въ релефенъ образъ мистиката на битието и ни разказва съ единъ увеличащъ стилъ за човѣкътъ и космоса. Той съединява съ вълшебна нишка небето и земята и дава въ ярки картини стремежа на човѣшкия духъ къмъ мъдростъ и познание.

И въ мировата литература, **Жулъ Вернъ** стои на завидния пиедесталъ на истински художественъ разказвачъ. Това го прави писателъ съ всевътска известностъ. Неговитѣ увлекателни романи се четатъ съ наслада отъ всички слоеве на обществото. Тѣ сж преведени на всички езици и сж единъ празникъ за душата на читающия свѣтъ. Хилядитѣ издания на съчиненията на този вълшебникъ говорятъ за обаята на хората отъ неговото творчество, въ което има и мъдростъ, и любовъ, и благородни чувства и идеи.

Жулъ Вернъ умѣ да разказва съ заразяюща картинностъ и разкрива предъ очитѣ на читателя красотата въ живота и изкуството.

Книгоиздателството ще пусне съчиненията на **Жулъ Вернъ** на серии:

Въ първа серия ще влезатъ единадесетъ романа и една голѣма безплатна премия за предплатили (по изборъ на абоната): **Приключенията на капитанъ Хатераса** или **Михаилъ Строговъ**, романи отъ сжщия авторъ. Въ първа серия влизатъ следнитѣ романи: **Южната звѣзда**; **Архипелагътъ въ пламъци**; **Приключенията на единъ китаецъ**; **Замъка въ Карпатитѣ**; **Плаващиятъ градъ**; **Петъ седмици въ Аеростатъ**; **Превратътъ**; **Родно знаме**; **Черна Индия**; **Връщане въ родината**; **Ледениятъ свинкъсъ**.

Всички изброени романи, отпечатани въ пълни и художествени преводи на хубава хартия, ще костватъ около **700** лв., но за предплатили само **220** лв. платими наведнѣжъ до **12 януарий** или на два пѣти: **120** лв. до **12 януарий** и **100** лв. до **12 февруарий**.

Всички суми се изпращатъ съ пощенски записъ или препоръчано писмо до **Книгоиздателство ИВ. Г. ИГНАТОВЪ & СИНОВЕ**, ул. Клементина 11, тел. 3762—София.

Записвания **лично** на сжщия адресъ или въ **Пловдивския ни клонъ**.

МАКСИМЪ ГОРКИ е единъ измежду голѣмитѣ творци на художественото слово не само въ руската, но и въ всемирната литература. Излѣзълъ изъ срѣдата на руския пролетариатъ, той е единствениятъ писателъ, който изобрази майсторски и картинно живота на руския босякъ. Заедно съ това **Горки** внесе ново съдържание, нови идеи и новъ животъ въ цѣлата руска литература. Неговитѣ работи днесъ се превеждатъ на всички модерни езици.

Съчиненията на **Максимъ Горки** ще излѣзатъ на български въ 12 обемисти тома на хубава хартия и въ изискани художествени преводи. Всичкитѣ 12 тома ще костватъ около **2000** лв. следъ отпечатването имъ, но за предплатили само **600** лв. платими наведнѣжъ до **10 януарий** или на два пѣти: по **300** лв. до **10 януарий** и **10 февруарий 1929 г.**, заедно съ това безплатна премия за предплатили: **Биографията на М. Горки** или „**Дѣлото на Арматаповци**“, романъ отъ сжщия авторъ.

ГЮИ ДЕ МОПАСАНЪ Въ белетристиката на 19 вѣкъ **Гюи де Мопасанъ** е между първитѣ творци. Особено въ областта на разказа той остава изключителенъ майсторъ, очароващъ, интересенъ и разнообразенъ. Всички романи и разкази на **Гюи де Мопасанъ**, безъ никакви съкращения ще излѣзатъ въ 14 обемисти тома, на хубава хартия и съ повече отъ **1000** художествени илюстрации въ текста, които следъ отпечатването имъ ще костватъ надъ **2000** лв., но за предплатили ще ги дадемъ само за **650** лв., платими наведнѣжъ до **10 януарий** или на два пѣти: **350** лв. до **10 януарий 1929 г.** и **300** лв. до **10 февруарий с. г.**, заедно съ една безплатна премия за предплатили: **Биографията на автора**.

Който се запише за Съчиненията на **Максимъ Горки** и **Гюи де Мопасанъ** заедно и внесе общия имъ абонаментъ **1250** лв. наведнѣжъ, на два пѣти или на три пѣти: **450** лв. до **10 януарий**, **400** лв. до **10 февруарий** и **400** лв. до **10 мартъ 1929 г.**, ще получи освенъ всичкитѣ имъ съчинения въ **26 тома**, заедно съ премиитѣ, но и единъ безплатенъ подаръкъ по собственъ изборъ измежду следнитѣ книги: **Клетницитѣ**, отъ В. Хюго, 300 лв., **Война и миръ**, отъ Толстой, 300 лв., **Скитникътъ еврейнъ**, отъ Евгений Сю, 300 лв., **Записки по българскитѣ възстания**, отъ Зах. Стояновъ, 300 лв., **Ана Каренина**, отъ Толстой, 250 лв. и **Братя Карамазови**, отъ Достоевски, 250 лв.

Чиновническо Кооп. Сп. Застраховат. Дружество

Главна Дирекция --- СОФИЯ --- Царь-Освободителъ

К л о н о в е: Животъ, Пожаръ, Злополука

Застрахованъ капиталъ . . . 1,130,000,000

Дружественъ капиталъ (математически резерви)	130,000,000
Изплатени застраховки на починали дружествени членове	45,000,000
Заплатени загуби по клонъ Пожаръ	12,000,000
Раздадени дивиденди на членове	9,000,000
Заеми срещу ипотеки	100,000,000
Заеми срещу полици	25,000,000

Застрахованитѣ при Чиновническото Кооперативно Сп. Застрахователно дружество участвуватъ въ неговото управление и въ неговитѣ печалби.

ОБЕДИНЕНИТѢ ПИВОФАБРИКАНТИ

О. О. Д-ВО СОФИЯ

съобщава на любителитѣ на пиво, че пусна въ продажба вкусното, ароматично, отлежало и сезонно

Балканско черно пиво

МЮНХЕНСКИ ТИПЪ

производство на добре известнитѣ пивоварници

Братя Прошекови, София

Българско Пивоварно Дружество, Шуменъ

Командитно Д-во Никола х. Славчевъ, Търново

Търсете БАЛКАНСКО ЧЕРНО ПИВО по всички реномирани локали и ресторани въ цѣла България.

КНИЖАРНИЦА и ИЗДАТЕЛСТВО Т. Ф. ЧИПЕВЪ

ЦЕНТРАЛА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИ КНИГИ

Основ. 1891 г. Булевардъ Дондуковъ 22. * * * * * Телефонъ № 39-97.

Театъръ, драми, трагедии и комедии.

Андревъ Л. Тозъ, който получава плъсници, пиеса въ 4 действия	30	Метерлингъ М. Синята птица, пиеса въ 6 д.	25
Бернщайнъ А. Крадецътъ, драма въ 3 д.	25	„ Смъртта на Тенжапилия, драма въ 5 действия.	7
Бернщайнъ А. Следъ менъ, пиеса въ 3 д.	20	Мокревъ Ст. Тайната, драма въ 1 д.	8
Буниевъ Ф. Г. Герои изъ 76-та година драма, въ 4 д.	30	Молиеръ. Мизантропъ, комедия въ 5 д.	25
Вазовъ Ив. Подъ игото, драма въ 5 д. и 1 карт.	30	„ Скъперникътъ, комедия въ 5 д.	20
Вазовъ Ив. Бориславъ, драма въ 5 д.	30	„ Смѣшни фантазьорки, комедия въ 1 д.	8
Вега Лопе. Любовь и отмъщение, драма въ 3 д.	12	„ Тартюфъ, комедия въ 5 д.	20
Голдони К. Жестокия благодѣтель, комедия въ 3 д.	20	„ Учени жени, комедия въ 5 д.	12
Грация М. Катастрофа, драма	25	Монтенини Г. Галилей, драма въ 3 д.	20
Грибоедовъ А. С. Отъ много умъ, комедия	15	Марсели Е. Глауко, трагедия въ 3 д.	15
Гете В. Стела, трагедия въ 5 д.	20	Мусаковъ Вл. Далила, драма въ 3 д.	20
„ Клавиго, трагедия	10	Неновъ Ас. По стѣпките на скръбта, драма въ 4 д.	20
„ Ифигения въ Таврида, драма	10	Островски А. Сираче безъ зестра, драма въ 4 д.	25
„ Егмонтъ, трагедия	15	Плавтъ Г. Гърне, комедия	12
Дариенъ и Лора. Бириби, драма въ 3 д.	15	Поляновъ С. Л. Лабиринтъ, драма въ 4 д.	20
Димовъ О. Слушай израилъ, драма въ 3 д.	15	Пушкинъ А. Русалка, драматически сцени	5
Евгиния Марсъ. Божана, драма въ 4 д.	15	Робъ, трагедия въ 5 д. изъ живота на българитъ	15
Енчевъ Ил. Тъмни зори, драма въ 4 д.	20	Стояновъ Л. Гибельта на Раковица, драма въ 3 д.	20
Еврейновъ Н. Н. Пчелна любовь, комедия въ 1 д.	6	„ Томирисъ	12
Заполска Г. Другиятъ, драма въ 5 д.	30	„ Антигона, трагедия	50
Зудерманъ Х. Иоанъ Предтеча, трагедия въ 5 д.	15	Стриндбергъ А. Госпожица Юлия, трагедия въ 1 д.	20
„ Да живѣе животътъ, драма въ 5 д.	16	„ Баща, драма	15
Ибсенъ Х. Подпоритъ на обществото, драма	20	„ Мъртвешки танцъ	15
„ Празникътъ въ Салхаугъ, драма	10	Уайлдъ О. Саломе, драма въ 1 д.	12
„ Народенъ врагъ, драма въ 3 д.	30	„ Идеалниятъ мъжъ, пиеса въ 4 д.	20
„ Майсторъ Солнесъ, драма въ 3 д.	20	Франсъ Анатолъ. Нѣмата жена, комедия въ 2 д.	6
„ Нора	25	Хамсунъ Кн. Въ ноктитъ на живота, драма	30
„ Брандъ	30	Ферцегъ. Синята лисица, комедия въ 3 д.	15
„ Дивата патица	25	Церковски Ц. Луди млади	20
„ Призраци	15	„ Халосникъ	25
„ Морската жена	15	Хрѣстовъ К. Охридска девойка, драма въ 3 д.	25
Карима А. Пробуждане, пиеса въ 4 д.	10	Шекспиръ Ул. Венециански търговецъ, драма въ 5 д.	25
Камбуровъ Св. Чумава, драма въ 5 д.	25	„ Кралъ Хенрихъ IV, драма въ 5 д.	25
Кириловъ Ив. Къмъ иго, историч. драма	25	„ Кралъ Ричардъ III, драма въ 5 д.	20
Кобилъ нъ С. Свадбата на Кречински, комедия въ 3 д.	30	„ Кралъ Лиръ, трагедия въ 5 д.	25
Костовъ Ст. Златната мина, комедия въ 4 д.	30	„ Укротяване на Опърничевата	15
„ Мжжемазна, комедия въ 4 д.	35	„ Хамлетъ, трагедия	35
Красински З. Иридионъ, драма	25	Шилеръ Фр. Мария Стюартъ, трагедия въ 5 д.	30
Ларонжъ. Докторъ Калевъ, комедия въ 5 д.	12	„ Орлеанската дева, трагедия въ 5 д.	20
Лермонтовъ Ю. Двама братя, драма въ 5 д.	15	„ Разбойници, драма	40
Лесингъ. Мина Фонъ Барлхелмъ, драма	15	Шестъ комедии отъ Борю Зевзека	20
Луисъ П. Жената и куклата, драма въ 4 д.	10	Материалъ за вечеринки и утра	40
Максимъ Горки. Дачници, драма въ 4 д.	25	Юбилеенъ сборникъ Ст. Македонски	100
Метерлинкъ М. Натрапница, пиеса въ 1 д.	15	Сборникъ въ честь на Адриана Будевска	100

Освенъ описанитъ тукъ пиеси, разполагаме и съ всички други неизчерпани.